

ก้าวไปด้วยกัน

จุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑสถาน ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 มิถุนายน - กันยายน 2553 ISSN 1906 - 5515

เทศกาลพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น
๒๕ พฤศจิกายน - ๑ ธันวาคม ๒๕๕๓

ฉบับนี้ขอพาผู้อ่านทุกท่าน อุ่นเครื่อง เตรียมพร้อมต้อนรับเทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ครั้งที่ 2 ด้วยการตามหิมกันไปติดตามความก้าวหน้าของชาวพิพิธภัณฑ์ที่จะเข้าร่วมงานเทศกาล พร้อมกับการเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นทั่วประเทศ แฉมด้วยการพาไปรู้จักกับพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศถึง 3 แห่ง จะเป็นที่ไหน เรื่องราวจะเป็นอย่างไร โปรดติดตามอ่านได้ในฉบับค่ะ

อพวช.เปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

นายกวาง-โจ คิม ผู้อำนวยการองค์การยูเนสโกกรุงเทพฯ กล่าวว่ายูเนสโกเห็นความสำคัญของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ จากผลสำรวจองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ร่วมกับองค์การพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (อพวช.) จัดนิทรรศการ “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ Healthy Sexuality : Story of Love” ภายใต้การสนับสนุนของคณะกรรมการกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และมูลนิธิสร้างสุขภาวะ (สสส.) และมูลนิธิสร้างสุขภาวะ (สสส.)

ดร.พิชัย สนแจ้ง ผู้อำนวยการอพวช. กล่าวว่า นิทรรศการดังกล่าวจะจัดขึ้นระหว่างเดือนกรกฎาคม 2553 - มิถุนายน 2554 โดยเนื้อหาที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานประกอบด้วย 6 โซนแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ แนะนำเข้าสู่นิทรรศการ โซนความรักและความปรารถนา โซนของความสัมพันธ์และการสื่อสารระหว่างมนุษย์ โซนความรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ การให้กำเนิดการคุมกำเนิด และโซนให้ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการป้องกันทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนโซนทางเลือก ผ่านเทคนิคการนำเสนอข้อมูล

ที่แปลกใหม่และน่าสนใจ เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจแก่เยาวชนมากขึ้น

ทั้งนี้ นิทรรศการดังกล่าวคาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมชมไม่ต่ำกว่า 6 แสนคน ก่อนที่จะเคลื่อนที่ไปยังโรงเรียนต่างๆ ในภูมิภาค ผ่านศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรการสอนเรื่องเพศศึกษาให้เยาวชนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง ต่อไป (กรุงเทพฯธุรกิจ วันที่ 15 สิงหาคม 2553)

กระทรวงท่องเที่ยวให้รพ.สมเด็จพระ กว่า 4 ล้าน ทุนเป็นแหล่งเที่ยวใหม่

นายพิรพงษ์ นุชรัตน์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการท่องเที่ยว
และกีฬาจังหวัดชลบุรี กล่าวว่า
ขณะนี้ กระทรวงฯ ได้ให้
งบประมาณโรงพยาบาล
สมเด็จพระบรมราชเทวี
ณ ศรีราชา จำนวน 4.5 ล้าน
บาท เพื่อปรับปรุงและพัฒนา
พระตำหนักศรีราชา ที่สมเด็จพระ
พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

เคยเสด็จฯ มาประทับพักฟื้นจากพระอาการประชวร ปัจจุบันเป็นสถานที่ตั้งของ
โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา และมีพิพิธภัณฑ์สมเด็จพระศรีสวรินทิรา
บรมราชเทวีฯ ณ ตึกพระพันวัสสา ที่จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับ พระราชประวัติ และ
เรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับพระองค์ การปรับปรุงและพัฒนาในครั้งนี้ไม่ได้ทำอะไรมาก
เพียงต้องการบอกให้ประชาชนหรือนักท่องเที่ยวได้รับทราบว่า มีสถานที่ท่องเที่ยวทาง
ประวัติศาสตร์แห่งใหม่ที่บริเวณนี้ โดยจัดทำป้ายโฆษณาบอกเส้นทาง ผ่านโบรชัวร์
ติดตั้งระบบไฟฟ้าภายในให้สว่างขึ้น

ด้านเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์โรงพยาบาลสมเด็จพระฯ กล่าวว่า โครงการท่องเที่ยว
ตามรอยสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ที่ได้รับงบประมาณจากกระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬานั้น ถือว่าเป็นเรื่องดีที่ทางกระทรวงฯ ได้ให้การสนับสนุน เพื่อเป็นสถานที่
ท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดชลบุรี เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่สำคัญทาง
ประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เนื่องจากพระองค์ท่านเป็นสมเด็จพระอัครมเหสี
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)

ภายในตำหนักดังกล่าวมีการเก็บรักษาข้าวของเครื่องใช้ส่วนพระองค์ไว้เป็นจำนวนมาก ที่ประชาชนโดยทั่วไปไม่เคยได้เห็นอย่างแน่นอน การเปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ในช่วงแรกจะเปิดให้ชมกับผู้เดินทางมารักษาที่โรงพยาบาล แต่ในอนาคตอาจจะต้องเก็บค่าบำรุงรักษาการเข้าชมในภายหลัง ซึ่งเรื่องนี้อาจจะมีการพิจารณาดูแลในภายหลังอีกครั้ง (ผู้จัดการ วันที่ 9 สิงหาคม 2553)

ระนองหนุนงบ 15 ล้าน สร้างพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2

นายพงศ์พันธ์ เรืองระพีพรรณ นายอำเภอละอุ่น เปิดเผยว่า จังหวัดระนองได้สนับสนุนงบประมาณจังหวัด ปีงบประมาณ 2552 ให้อำเภอละอุ่น จำนวน 15 ล้านบาท ในการปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 บริเวณห้วงจักรบ้านเขาฟ้าซี หรือ กม.30 หมู่ที่ 4 ตำบลบางแก้ว อำเภอละอุ่น โดยมีการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์สงครามโลกครั้งที่ 2 จำนวน 1 หลัง เพื่อใช้เป็นสถานที่เก็บรักษาและจัดแสดงสิ่งที่หลงเหลือจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น สิ่งของเครื่องใช้ของทหารญี่ปุ่น ชิ้นส่วนอาวุธ เป็นต้น เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้หลักฐานทางประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ ยังได้ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์อีก 1 หลัง เพื่อใช้เป็นศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พร้อมปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบ ขณะนี้การดำเนินการมีความก้าวหน้าไปแล้วกว่าร้อยละ 60

นายอำเภอละอุ่นกล่าวว่า บ้านเขาฟ้าซี เคยเป็นฐานทัพของทหารญี่ปุ่น สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการก่อสร้างทางรถไฟ ทำเทียบเรือ ค่ายทหาร หลุมหลบภัย และป้อมปราการเพื่อต่อสู้กับฝ่ายสัมพันธมิตร แต่เมื่อญี่ปุ่นแพ้สงคราม ได้มีการทำลายและรื้อถอนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ออกไป ปัจจุบันนี้ยังมีร่องรอยที่หลงเหลืออยู่ ที่เป็นหลักฐาน เช่น ดาบขามูโร ปืนกลกระสุนปืน ลูกกระเบิด หลุมพลาเซ อุโมงค์หลบภัย คันทวนแนวทางรถไฟ ขากเรือรบและเรือรบทุก

เมื่อก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์แล้วเสร็จจะนำสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ในการดูแลของ อบต.บางแก้ว และขอรับบริจาคจากประชาชนที่ครอบครอง มาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังจุดอื่นๆ ด้วย (ผู้จัดการ วันที่ 1 ส.ค. 2553)

สหรัฐฯ ส่งคืนวัตถุโบราณให้กัมพูชา

สหรัฐฯ ส่งคืนวัตถุโบราณให้กับกัมพูชา ในโอกาสครบรอบ 60 ปีการสถาปนาระหว่างประเทศ พิธีส่งมอบจัดขึ้นที่พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ ในกรุงพนมเปญ โดยผู้แทนจากรัฐบาลสหรัฐฯ คือ นายวิลเลียม เบิร์นส์ ปลัดกระทรวงความสัมพันธ์ทางการเมือง กล่าวแสดงความยินดีที่สหรัฐฯ

ได้คืนวัตถุโบราณ กลับสู่ถิ่นกำเนิดที่แท้จริง วัตถุโบราณที่ส่งคืนในครั้งนี้ประกอบด้วย รูปปั้นหินทรายแกะสลัก รูปปั้นผ้าและแวว ชิ้นที่เก่าแก่ที่สุดสร้างขึ้นตั้งแต่ยุคอาณาจักรโบราณของชาวขอม ซึ่งครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่สหรัฐฯ ส่งคืนวัตถุโบราณให้กับกัมพูชา ก่อนหน้านี้มีการส่งมอบมาแล้ว 27 ชิ้นรวมถึงครั้งนี้ด้วย และในปีนี้อาจถือเป็นโอกาสดีที่จะกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เพราะปีนี้ครบรอบ 60 ปี การสถาปนาความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ และกัมพูชา (ผู้จัดการ วันที่ 18 กรกฎาคม 2553)

(ภาพจาก<http://www.chaoprayanews.com/>)

ตะลุยพิพิธภัณฑ แบบกบ... (หมดแรง)

สวัสดีค่ะ ญาติมิตรชาวก้าวไปด้วยกัน

ฉบับนี้มาหักทอยพร้อมสายฝนที่กระหน่ำตกทุกวันในเมืองหลวง... ท่านไหนรอฝนคง “สมใจ” ส่วนท่านไหนไม่ชอบฝนก็คงต้อง “ทำใจ” แต่อย่างไรก็ตามอย่าลืมดูแลตัวเองด้วยค่ะ เพราะอากาศเปลี่ยนแปลงบ่อย เป็นห่วงนะคะ... ฉบับนี้มาแบบทุลักทุเลพอสมควร เพราะกบอ้วนเพิ่งเสร็จสิ้นการเดินทางไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑทั้ง 4 ภาคมาค่ะ ต้องบอกว่า กว่า 2 เดือนที่ผ่านมา ไม่ได้กลับบ้านเลย ออกเดินทางตลอดจนมีคนมาขอดูไฟท์เที่ยวว่า มีหรือไม่? ทำไมเดินทางบ่อยจัง... (ที่แท้ไม่มีไฟหรอกจ้า... มีแต่ภารกิจทางใจ... ทั้งนั้น...)

ทุกคนในทีม (กบอ้วน พี่หมึก ลุงมา หลานลุงมา และพี่ๆ ท่านอื่น) ก็มีหน้าที่ออกติดตาม “การบ้าน” ที่พิพิธภัณฑแต่ละแห่งส่งกลับมา พวกเรามีวิธีการติดตามงานแบบ “ดาวกระจาย” คือ แบ่งทีมเดินสายไปตามพิพิธภัณฑต่างๆ แล้วนัดพบกันทั้งหมดอีกครั้งเพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในวันสุดท้ายของการเดินทาง เราเริ่มกันที่ภาคเหนือ ต่อด้วยภาคใต้ แวะหักทอยภาคอีสาน และปิดท้ายที่บ้านเกิด (ของกบ) ภาคกลาง

อย่างที่บอกค่ะว่า คราวนี้เราดังแล้วแฉกวง (ที่จริง...คนไม่พอค่ะ) ดังนั้นการเดินทางของกบอ้วนจึงไม่เหมือนใคร และไม่มีใครเหมือน เราไปดูเส้นทางสุดโหดของกบอ้วนกัน... (โหดขนาดไหน...ดูได้จากรอยตีนกาที่ปรากฏบนใบหน้า... กรรมจริงๆ...)

ทวีปแรก (27 - 28 มิ.ย.) กายพร้อม ใจพร้อม...ลุย !!! กระโดดจากเชียงใหม่ขึ้นรถไฟไปตามหาเรื่องราว การขุดอุโมงค์ขุนตาน ที่พิพิธภัณฑชุมชนเมืองลำพูน จากนั้นเกาะท้าย ขบวนวัวต่าง

ของพิพิธภัณฑวัดโหล่หินหลวง เข้าสู่เมืองอาลัมภางค์ (ชื่อเรียกเมืองลำปางในอดีต) ต่อด้วยการเดินชม บ้านนายห้างฝรั่งทำไม้ของคุณปาลาวัลย์ รัตนภักกุล หายาทของนายห้างแฟรงกลิน แฟร์ นายห้างบริษัทหลุยส์ ที เลียวโนเวนส์ ก่อนจะไปยืนตรงทำความเคารพแบบทหารที่ บ้านปองนั ก ค่ายสุรศักดิ์มนตรี แล้ววิ่งหนี้องควาย (ตัวเป็นๆ) ไปถ่ายภาพแสงสุดท้ายของวัน ที่สะพานทาชมภู สะพานคอนกรีตเสริมเหล็กแรกๆ ของสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำ ก่อนกระโจนกลับรัง (โรงแรม) ที่เชียงใหม่... ทริปนี้มีภาพสวยๆ มาฝากค่ะ... ^_^

ทริปที่ 2 (13 - 16 ก.ค.) งานนี้กับอ้วนดวง 2 หนุ่มไปแหลงได้ กินแกงเหลืองมาค่ะ เราเริ่มที่สนามบินสุวรรณภูมิก่อนโคตรมลงเมืองนคร (ศรีธรรมราช) แวะไปนมัสการพ่อท่านชูเผ่า พระชื่อดังแห่งหัวไทร-ปากพนัง ก่อนจะลงเรือเฟอร์รี่ข้ามฟากไปตามหาเรื่องราวของมะพร้าว ที่หอวัฒนธรรมบ้านละไม วัดละไม เกาะสมุย จ. สุราษฎร์ธานี ต่อด้วยการเก็บภาพวิถีชีวิตผู้คนในอดีตที่จิตรกรรมฝาผนังของวัดมณีนิมมาวาส อ.เมือง จ.สงขลา ก่อนลันลา (แบบเหนียวๆ) ไปประชุมกับชาวพิพิธภัณฑที่หาดใหญ่ เป็นการส่งท้ายการเดินทางครั้งนี้... งานนี้กินอาหารทะเลเมื่อทุกท่านเลยคะ... *o*

ทริปที่ 3 (28 ก.ค.- 1 ส.ค.) สัญจรไปอีสาน... ดินแดนกว้างใหญ่เพื่อไปตามหานายฮ้อยค้าเกลือแห่งบ้านปะอาว ที่ พิพิธภัณฑที่พื้นบ้านปะอาว จ.อุบลราชธานี ก่อนจะไปหาหมอสะด้า (หมอช้าง = คนจับช้าง) ที่บ้านดากลาง อ.ท่าตูม จ.สุรินทร์ ด้วยความอนุเคราะห์จากห้องภาพเมืองสุรินทร์ ก่อนจะเดินทางผ่านทุ่งนาเขียวขจี ไปฟังเรื่องเล่าและประวัติชุมชนบ้านเชียงเหียน ที่พิพิธภัณฑที่บ้านเชียงเหียน อ.เมือง จ.มหาสารคาม งานนี้ขอสารภาพว่า ก่อนเดินทาง ออกอาการงอแงไม่อยากไป เพราะเหนื่อยสะสมมานาน ขนาดขอแลกไม้ไปภาคอีสานกับการตามงานพิพิธภัณฑในภาคกลางให้ ก็ไม่มีใครยอมและปรานีกับอ้วนเลย... (ขอพ้อ) เมื่อเสี่ยงไม่ได้ก็ต้องไป ซึ่งก็ไม่ผิดหวังคะ

ถ้าไม่ไปซิ...คงเจ็บใจตัวเองมากกว่านี้... งานนี้เลยเก็บภาพขายหนุ่ม (พ่อๆทั้งหลาย) ของกบอ้วนมาฝากค่ะ... @* o *@ (เงินจิง...!!)

ทริปที่ 4 ภาคกลาง ไข่ว่าจะสบาย การเดินทางแบบเข้าไปเย็น กลับเริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 4 ส.ค. กบกับทีมโปตุ บ้านตึกเหล็กและชุมชน คนจีน ที่ ตลาดบางหลวง อ.บางเลน จ.นครปฐม ก่อนจะไปลุยเรื่อง ตกกุ้ง วิถีชีวิตหนึ่งของคนลุ่มน้ำนครชัยศรี ที่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัด สำโรง อ.นครชัยศรี ต่อด้วย วิธีการทำนาของชาวนาภาคกลาง ที่ พิพิธภัณฑ์วิถีชีวิตชาวนาไทยบ้านลานแหลม อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม

วันที่ 5 ส.ค. ลองสืบประวัติโรงเรียนสตรีแห่งแรกของ จ.นครปฐม ที่โรงเรียนราชินีบูรณะ จากนั้นฟังเรื่องเล่าต้นกำเนิด นักฟุตบอลทีมชาติไทย จากพิพิธภัณฑ์คณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย พระราชวัง สนามจันทร์ อ.เมือง จ.นครปฐม ก่อนไปฟังเรื่องราวของคณะสงฆ์ราชนิกาย ที่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดคงคาราม อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

6 ส.ค. กบอ้วนกระโดดขึ้นบกไปดูเรือจำลองประเภทต่างๆ ที่ เคยปรากฏในกลุ่มน้ำภาคกลาง ที่พิพิธภัณฑ์เรือจำลองอนันต์ชัย ไทยโบท หนองแขม กรุงเทพฯ ก่อนเดินทางสู่ปากอ่าว แล้วลงเรือ (จริงๆ) ลัดเลาะตามคลองไปพิพิธภัณฑ์บ้านขุนสมุทรจีน อ.พระสมุทรเจดีย์ จ.สมุทรปราการ เพื่อพูดคุยถึงวิถีการดำรงชีวิตของคนจีน ที่บ้าน ขุนสมุทรจีน

ส่วนวันสุดท้ายของการเดินทาง ไซโย.... (7 ส.ค.) ไปเยือน เมืองชุมทางการค้า การคมนาคม และขบวนนายฮ้อยวัวควาย ในพิพิธภัณฑ์เมืองแก่งคอย จ.สระบุรี ต่อด้วยชมพิพิธภัณฑ์เรือไทย ที่ จ.พระนครศรีอยุธยา พร้อมกับฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับเรือเมล์ขนส่ง อันโด่งดัง ของบริษัทสุพรรณชนสง ที่วิ่งรับผู้คนและสินค้าในลุ่มน้ำ ภาคกลาง เป็นการปิดท้ายการเดินทางที่ยาวนานของกบค่ะ

เป็นอย่างไรบ้างคะ... เห็นการเดินทางแล้ว... เชื่อหรือยังว่า ทำไม่กบถึงหมดแรง... มีคำแนะนำสำหรับท่านที่สนใจจะเดินทาง

แบบนี้ว่า ท่านควรมีเวลามากพอสมควรในการเดินทางแต่ละครั้ง เพราะท่านจะได้ไม่เหนื่อยจนเกินไป พร้อมกับมีโอกาสชื่นชมพิพิธภัณฑที่ได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้าท่านไหนไม่สะดวกจะเดินทางไป กบอ้วนขอเชิญชวนมาเที่ยวงานเทศกาลพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นครั้งที่ 2 ที่จะจัดขึ้น ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน - 1 ธันวาคม 2553 นี้ ภายในงานท่านจะได้พบกับพิพิธภัณฑที่กว่า 50 แห่งทั่วประเทศ ได้ฟังเรื่องเล่าจากเจ้าของ (ตัวเป็นๆ) ได้ดูวัตถุ ชมการแสดง และร่วมทำกิจกรรมอีกมากมายภายในงาน งานนี้ไม่เสียค่าใช้จ่ายนะค่ะ แล้วจะรอ “พบ” ทุกท่านที่งานค่ะ....

กบอ้วน

ปล. ฉบับนี้ยาวมากๆ แต่อยากเล่าให้ฟัง เลยขออนุญาตเบียดเบียนเนื้อที่คอลัมน์ของลุงมา (DIY by..ลุงมา) นะคะ ดังนั้นฉบับนี้ทุกท่านจะไม่ได้พบกับลุงมา แต่จะพบหลานลุงมา (กบ) และหลานคนใหม่ของลุงมาแทนค่ะ.. :D

- 1 สะพานขาว : สะพานท่าชมภู
- 2 พ่ออ้วน คนปลูกมะพร้าวบนเกาะสมุย
- 3 พ่อหมีว หนองสะคำ บ้านดากลาง
- 4 พ่อเกียรติศักดิ์ คนตกกุ้งของลุ่มน้ำน้ันครชัยศรี

- 5 บ้านเก่าเล่าเรื่อง ตลาดบางหลวง
 6 อาคารเรียนหลังแรกของโรงเรียนราชินีบูรณะ
 7 พิพิธภัณฑ์บ้านขุนสมุทรจีน

- 8 พิพิธภัณฑ์เรือจำลองอนันต์ชัยไทยโบท
 9 แผนผังแสดงการเป็นชุมทางเมืองแก่งคอย

แผนที่เดินทาง

สวัสดีในวันเช้าพระราชวังจะลงมา อาทิตยน์ฉันได้หยุดยาว 4 วันเขียนนะ เลยถือโอกาสช่วงวันหยุดยาวแบบนี้เขียนจดหมายหาลุงสักหน่อย จำได้ไหมครั้งสุดท้ายที่ได้เจอลุงฉันเปรยๆ ไว้ว่า อยากไปเที่ยวภาคใต้ตอนล่างดูบ้าง ในที่สุดฉันก็มีโอกาสได้ร่วมเดินทางไปกับทีมเตรียมงานเทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นปสตุล จังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทยทางฝั่งทะเลอันดามัน เข้าวันที่ไปถึงสตุลฝนตกลงมาเยอะต้อนรับฉันเลยละ ^.^ เมืองสตุลเป็นเมืองเล็กๆ เยียบๆ คนที่นี่ส่วนใหญ่เป็นคนมุสลิมจะละลุง ฉันเลยได้ลิ้มรสอาหารมุสลิมแท้ๆ ทั้งมะตะบะ โรตีสกรอบๆ ข้าวมันกะทิกินกับแกงตอมะะปลากระพง เป็นแกงที่รสชาติไม่จัดมากและมีกลิ่นหอมของเครื่องเทศ แม้รสชาติจะไม่คุ้นลิ้นแต่ก็อร่อยดีนะลุง

หลังจากลิ้มลองอาหารมื้อแรกที่สตุลไปแล้ว ฉันก็เริ่มเดินสำรวจเมืองสตุลจากถนนบุรีวานิชซึ่งเป็นถนนสายเก่าแก่ของที่นี่ มีความยาวประมาณ 600 เมตร เอกลักษณ์ของถนนสายนี้คือร่องรอยของอาคารเรือนแถวแบบที่เรียกว่า “ชิโน-โปรตุกิส” แม้ว่าจะมีการดัดแปลงไปจากสภาพเดิมบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นหลักฐานพยานอย่างตึงอึดพิถีพิถันของชุมชนชาวจีนที่ตั้งรกรากทำการค้าในเมืองสตุลในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา สำหรับเรือนแถวบนถนนบุรีวานิชนั้น พระยาภูมินารักษ์กิติ เจ้าเมืองสตุลในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นผู้ริเริ่มให้สร้างขึ้น ลักษณะของเรือนแถวแบบ “ชิโน-โปรตุกิส” จะเป็นอาคารแบบยุโรปผสมจีน ก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น ชั้นล่างทำเป็นช่องโค้งต่อเนื่องกันเป็นระยะๆ สำหรับเป็นทางเท้าเรียกว่า “**หง่อคาชี**” แปลว่า ทางเดินกว้าง 5 ฟุตจีน ประตูหน้าต่างทำด้วยไม้บานหน้าต่างเป็นบานเกล็ดไม้ขนาดใหญ่ มักมีสองหรือสามช่อง เรือนแถวแบบนี้ยังพบได้อีกที่ตลาดทุ่งหว้า และตลาดบ้านฉลุง จ.สตุล ที่ยังรักษาสภาพแบบดั้งเดิมไว้ได้ดีสถาปัตยกรรมแบบ ชิโน-โปรตุกิส ที่มีความสวยงามและโดดเด่นในตัวเมืองสตุลยังมีอีกแห่งหนึ่งนะลุงมา ลุงเคยได้ยินชื่อ “**คฤหาสน์ภูเดิน**” ไหม คฤหาสน์แห่งนี้ตั้งอยู่บนถนนสตุลธานี สร้างขึ้นโดยพระยาภูมินารักษ์กิติ คนเดียวกับที่ริเริ่มให้สร้างตึกแถวบนถนนบุรีวานิชนั่นละ โดยสร้างขึ้นให้เป็นที่พักแรมของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อคราวเสด็จประพาสหัวเมืองมลายู แต่พระองค์ก็มิได้ประทับแรมที่นี่ ต่อมาจึงเปลี่ยนมาเป็นศาลาว่าการของเมืองสตุลแทน จนชาวบ้านแถวนี้ยังเรียกติดปากว่า “**ศาลากลางเก่า**” ปัจจุบันคฤหาสน์ภูเดินกลายเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสตุล

ถนนบุรีวานิช

แม้จะเลยเที่ยงไปแล้วแต่
อากาศที่นี้ยังคงซบซมขมัวไม่มีวีแวว
ของแสงแดดยามบ่าย ฉ้นออกจาก
ตัวเมืองสตูลมุ่งหน้าไปที่อำเภอละงู
เพื่อไปดูท่าเรือปากบารา ท่าเทียบเรือ
เก่าแก่ของเมืองละงูที่ตอนนีทางภาครัฐ
กำลังศึกษาความเป็นไปได้ที่จะก่อสร้าง
โครงการท่าเรือน้ำลึกในอนาคต

เรือนแถวแบบชิโน-โปรตุกีสที่ตลาดคลอง

คฤหาสน์ภูเต็น

แปลกมากที่ไปถึงฉันรู้สึกว่าการเรือดูเรียบง่าย ไม่รู้
เป็นเพราะช่วงนี้เป็นหน้ามรสุมและวันนั้นก็ไม่ใช่ช่วงวันหยุด
เสียด้วยประกอบกับมาถึงท่าเรือก็เย็นแล้ว จึงไม่เห็นนักท่องเที่ยว
แม้แต่คนเดียว ปกติท่าเรือแห่งนี้น่าจะคึกคักกว่านี้เพราะเป็น
ท่าเรือที่ใช้เดินทางไปยังอุทยานแห่งชาติตะรุเตา หมู่เกาะ
อาดัง-ลาวี หมู่เกาะเภตรา และอีกหลายๆ เกาะ บริเวณใกล้
กับท่าเรือเป็นหมู่บ้านปากบาราและหมู่บ้านชาวประมงซึ่ง
ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ตั้งเรียงรายอยู่ตามชายฝั่งทะเลแลดู
สงบเงียบ

จากข้อมูลที่ได้รับรู้มาจากการอ่านหนังสือเกี่ยวกับเมืองสตูลพอทำให้รู้ว่าท่าเรือปากบารานั้นเป็นท่าเทียบเรือติดต่อกับต่างประเทศมาตั้งแต่สมัยอยุธยา พอมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ท่าเรือปากบารายังคงเป็นท่าเรือสำคัญของเมืองละงู ทำหน้าที่เสมือนด่านรับ-ส่งสินค้า ที่หลังไหลมาจากปิ้ง เมืองท่าของมาเลเซีย สินค้าที่นำเข้ามาส่วนใหญ่จึงเป็นสินค้าของจีน ส่วนสินค้าออกจากปากบาราส่วนใหญ่จะเป็นพวกพริกไทย ฝรั่งอีแอนด์และถ่าน สืบเนื่องจากความเป็นเมืองท่ามายาวนานทำให้เมืองละงูประกอบด้วยประชากรหลากหลายชาติพันธุ์ทั้งชาวจีน ชาวมาเลย์ และชาวไทย ซึ่งทั้งสามชาติพันธุ์สามารถผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและอยู่ร่วมกันได้อย่างไม่ขัดแย้ง

ปากบาราในวันที่ยั่งยืน

ท่าเรือปากบาราผ่านกาล
เวลามามากหลายร้อยปี เผลอไปกับความ
เปลี่ยนแปลงมาหลายชั่วอายุคน
บางช่วงศึกศึก บางช่วงก็สงบ มี
ผู้คนมากหน้าหลายตาแวะเวียน
หมุนเปลี่ยนมาเยี่ยมเยือน ท่าเรือ
ปากบาราที่ฉันเห็นในวันนั้นยังคง
เป็นท่าเรือเล็กๆ ชาวบ้านปากบารา
ยังมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายอยู่กับการ
ทำประมง และอาศัยรายได้

ส่วนหนึ่งจากการท่องเที่ยว ขณะนั่งมองเรือประมงและเรือท่องเที่ยวจอดสงบนิ่งอยู่ภายใต้
ท้องฟ้าอึมครึม ฉันจินตนาการถึงภาพท่าเรือปากบาราเมื่อ 100 ปีก่อนในวันวานที่การค้า
และการคมนาคมทางน้ำยังมีความสำคัญ และมองเห็นภาพเมืองละงูตอนยังเป็นเมืองท่า
ที่ศึกคักของภาคใต้ตอนล่าง มีเรือสินค้าแวะมาเทียบท่านำสินค้าแปลกๆ จากต่างแดน
เข้ามาค้าขายแลกเปลี่ยนกันที่นี่ รวมทั้งยังเห็นภาพของผู้คนหลายเชื้อชาติหลายภาษาที่
ใช้ท่าเรือแห่งนี้ในการเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กันในอดีต ณ ห้วงเวลานั้นท่าเรือปากบารา
พลันฟื้นคืนกลับมาเคลื่อนไหวมีชีวิตอีกครั้งในจินตภาพของฉัน

เสียดายอยู่นิดหน่อยว่ามาท่าเรือทั้งที่แต่ไม่มีโอกาสนั่งเรือออกไปเที่ยวเกาะเลย
ฉันสัญญากับตัวเองว่าถ้ามีโอกาสกลับมาสตูลอีกครั้ง ฉันจะมาขึ้นเรือที่นี่เพื่อไปเที่ยว
หมู่เกาะในทะเลอันดามันให้ได้ และถ้าลู่มาว่างจะมากับฉันด้วยก็ได้นะ

ปล. ไปเที่ยวครั้งนี้ฉันก็ไม่มีของฝากมาให้ลุงอีกเช่นเคย (อือ) แต่มีภาพของเมือง
สตูลและท่าเรือปากบารามาฝากแทนนะจะ สุดท้ายนี้ขอให้ลุงมีความสุขภาพแข็งแรง ไม่เจ็บ
ไม่ไข้ จะได้มีเทคนิคชีวิตการดีๆ ในการดูแลชาวของในพิพิธภัณฑสถานมาฝากชาวพิพิธภัณฑ
ไปอีกนานๆ (เพราะหลานรู้ ลุงทำได้!!!)

รักและเคารพเสมอ
จากแผนที่ หลานของลุง

บทเรียนจากการจัดการ มรดกวัฒนธรรมมะละกา ตอนที่ 2

“Heritage is a mode of cultural production in the present that has recourse to the past. Heritage thus defined depends on display to give dying economies and dead sites a second life as exhibitions of themselves.”

Kirshenblatt-Gimblett, 1998

(มรดกวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยผู้คนในสังคมปัจจุบันที่ต้องการบอกเล่าอดีต ดังนั้น มรดกวัฒนธรรมคือการมอบ “ชีวิตที่สอง” ให้กับระบบเศรษฐกิจหรือพื้นที่ที่ตายไปแล้ว ด้วยการจัดแสดงชีวิตดังกล่าว นั่นเอง)

บทความเรื่องมรดกวัฒนธรรมมะละกาในตอนที่ 1 กล่าวถึงกระบวนการทำงาน และภาคีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์ ให้มีสภาพเป็นแหล่งมรดกวัฒนธรรม ผู้เขียนเน้นย้ำถึงการมีส่วนร่วม และการพัฒนากิจกรรมหลายด้านเพื่อส่งเสริมให้เมืองมะละกาเป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม บทความในตอนที่ 2 จะกล่าวถึงเนื้อหาการบอกเล่าประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ที่สะท้อนเอกลักษณ์ของ “ความเป็นมะละกา” ทั้งนี้ ผู้เขียนขออภิปรายเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ (1) รากเหง้าทางประวัติศาสตร์ และ (2) มรดกสถาปัตยกรรม

รากเหง้าประวัติศาสตร์

รัฐบาลท้องถิ่นชูธงไว้อย่างชัดเจนในเบื้องต้นว่า มะละกา เป็นสถานที่แสดงเอกลักษณ์วัฒนธรรมมาเลเซีย โดยการอ้างอิงถึงความหลากหลายของผู้คน และเป็นจุดกำเนิดของความเป็นมาเลย์ ดังที่ปรากฏในเอกสารการท่องเที่ยว “a compact living museum-filled with an intriguing mix of its habitants” (พิพิธภัณฑ์มีชีวิตในแบบฉบับที่กะทัดรัด และเติมเต็มด้วยการผสมผสานของผู้คน) ประวัติศาสตร์ที่เมืองมะละกา

หยิบยกขึ้นมาแสดงให้เห็นรากเหง้าของความเป็นมาเลย เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์การปกครองสมัยสุลต่านในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 ก่อนการเข้ามาของเจ้าอาณานิคมชาติต่างๆ โดยกล่าวถึงอำนาจที่เจริญรุ่งเรืองของกษัตริย์ และระบบเศรษฐกิจทางทะเลที่สัมพันธ์ทางการค้ากับจีนและสยาม จนเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการเข้ามาของชาติตะวันตกอันได้แก่ โปรตุเกส ฮอลันดา และอังกฤษ ตามลำดับ

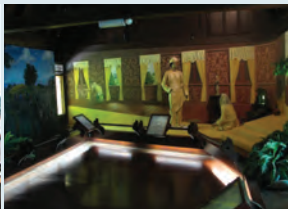
พื้นที่การจัดแสดงประวัติศาสตร์ ใช้สถาปัตยกรรมสมัยอาณานิคมฮอลันดา ในการบอกเล่าประวัติศาสตร์ด้วยพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ที่อยู่ในอาคารปกครองของรัฐ (The Stadthuys) พิพิธภัณฑ์สถาปัตยกรรม พิพิธภัณฑ์อิสลามและโลกมาเลย์ พระราชวังจำลอง อนุสรณ์สถานอิสรภาพ และจากโบสถ์เซนต์ปอลสมัยโปรตุเกส ประติมากรรม เอ ฟาโมซา (ภาพจากเอกสารส่งเสริมการท่องเที่ยวมีมะละกา, 2006)

เรื่องเล่าประวัติศาสตร์ในสมัยสุลต่าน นำเสนอไว้ในพระราชวังจำลองหรือ Istana Kesultanan Melaka ซึ่งตั้งอยู่เชิงเนินเขาเซนต์ปอล ซึ่งเป็นที่ตั้งเดิมของพระราชวังเมื่อ ค.ศ. 186 อดีตนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ แห่งประเทศมาเลเซีย มาเป็นประธานเปิดพระราชวังจำลองแห่งนี้ ภายในเป็นพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรม (Muzium Budaya – Cultural Museum) เนื้อหาบอกเล่าถึง “พระราชอำนาจ” หรือ Kerajaan ของสุลต่าน โดยอาศัยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัย การจัดแสดงฉายให้เห็นพระราชฐาน และจำลอง

พระราชพิธีต่างๆ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงความสำเร็จทางเศรษฐกิจในช่วงก่อนสมัยอาณาจักรมอญ อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตที่น่าสนใจคือ ที่ตั้งของพระราชวังจำลองอยู่ใกล้กับอนุสรณ์สถานแห่งอิสรภาพ สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า ความเป็นชาติของมาเลเซียอ้างอิงกับการปกครองตามประเพณี เพราะความยิ่งใหญ่ของการปกครองในช่วงดังกล่าวถูกนำไปใช้เป็นภาพเปรียบกับผู้นำชาตินิยมในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 19

อาคารพระราชวังสุลต่าน

หนึ่งในฉากจำลองเกี่ยวกับราชสำนัก

เรื่องเล่าของมะละกาที่ปรากฏในพิพิธภัณฑ์อื่นๆ รอบเจเนนเขาเซนต์ปอล ช่วยเสริมให้เห็นถึงสาระสำคัญที่สะท้อนความเป็นมาเลยได้อย่างน่าสนใจ พิพิธภัณฑ์โลกอิสลามและมาเลเซียช่วยขยายความเพิ่มเติมว่า ศาสนาอิสลามและภาษามลายูเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญของการแสดงตัวตนของมาเลย์ หรือที่เรียกว่า “ภูมิบุตรา” (pumi-putera) ส่วนเรื่องเล่าเกี่ยวกับอาณาจักรมอญจนถึงการประกาศอิสรภาพ ที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ เน้นการบอกเล่าถึงบทบาทของฮอลันดามากกว่าเจ้าอาณานิคมชาติอื่น ภาพที่ผู้เยี่ยมชมจะได้จากนิทรรศการคือ เจ้าผู้ปกครองฮอลันดายอมรับในแบบแผนทางศาสนาของคนในพื้นที่ ได้มากกว่าเจ้าอาณานิคมโปรตุเกส ส่วนการกล่าวถึงเจ้าอาณานิคมอังกฤษในยุคหลัง ก็เป็นเพียงการให้ภาพของเมืองมะละกาที่ไม่ได้มีสถานภาพสำคัญเท่ากับปีนังและสิงคโปร์ เหมือนเมืองเจ้าหญิงนิทรา

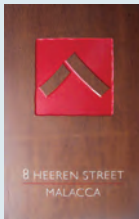
▲ การจำลองห้องบริษัท VOC ไม่ได้ให้คำอธิบาย
ที่เป็นการศึกษาข้อผิดพลาด อาจเพราะเงินสนับสนุน
ในการอนุรักษ์อาคารหลายแห่งในพื้นที่

การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์อิสลาม
ที่แสดงให้เห็นการลงรากปักฐานของศาสนาในภูมิภาคนี้

มรดกสถาปัตยกรรม

มรดกวัฒนธรรมชิ้นสำคัญของมะละกาคือ shophouse หรืออาคารเรือนแถวที่เป็น
ภูมิทัศน์ที่โดดเด่นของเมือง ผู้เขียนได้เขียนแนะนำเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมทางศาสนาไว้
แล้วในบทความตอนที่ 1 อาคารทางศาสนากลายเป็นตัวแทนที่บอกเล่าความหลากหลาย
ของผู้คนที่ย้ายถิ่นเข้ามาตั้งถิ่นฐาน และแสดงให้เห็นความผสมกลมกลืนระหว่างกลุ่ม
ชาติพันธุ์ ภาพดังกล่าวได้ช่วยตอกย้ำถึงแนวคิดของภูมิบุตรา หรือการที่ชนพื้นถิ่นเหล่านี้
“ถูกทำให้เป็นมาเลย์” (malayized migrants) ในขณะเดียวกัน

อาคารบ้านเลขที่ 8 ถนนเฮเรน (Heeren Street) จัดตั้งขึ้นโดยการรวมตัวของสถาปนิกและลูกหลานมะละกา ที่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

อย่างไรก็ตาม ความโดดเด่นของสถาปัตยกรรมยังปรากฏให้เห็นในอาคารเรือนแถว “บ้านเลขที่ 8 ถนนเฮเรน” เป็นพิพิธภัณฑสถานเล็กที่พยายามบอกเล่าโครงสร้างของอาคาร ตั้งแต่วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง โครงสร้างไม้ที่ผสมผสานกับเทคโนโลยีการก่อสร้างจากตะวันตก และการใช้กระเบื้องในการมุงหลังคา อาคารพิพิธภัณฑสถานนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่นโดยตรง แต่เป็นความพยายามของสถาปนิกลูกหลานมะละกาท่านหนึ่ง และบรรดาแนวร่วม ที่ต้องการเรียกร้องให้รัฐเล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น จุดมุ่งหมายของ “บ้านเลขที่ 8” จึงเป็นเสมือนหนึ่งการกระตุ้นเตือนให้เพื่อนบ้านเอาใจใส่ต่อการอนุรักษ์

การใช้กระเบื้องดินเผาและการจัดเรียงใหม่ช่องว่างระหว่างกระเบื้องแต่ละแผ่น ช่วยระบายความร้อนภายในอาคาร ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการก่อสร้างในสังคมตะวันตกให้เหมาะกับภูมิอากาศเขตร้อน

นิทรรศการแสดงวัสดุที่ใช้ในการสร้างอาคารเรือนแถว โดยป้อนมาจากหินปะการังในทะเลอันดามันเมื่อนำมาใช้ในการก่ออิฐถือปูนจะเกิดช่องว่างเล็กๆ สำหรับระบายความร้อน นับเป็นความชาญฉลาดของสถาปนิกยุคก่อน

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดของการณรงคค์ดังกล่าวมีอยู่ไม่น้อย เพราะการสนับสนุนจากรัฐบาลท้องถิ่นสำหรับการอนุรักษ์เรือนแถว ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน เป็นเรื่องที่ดำเนินการได้ยาก และที่สำคัญหากจะให้เอกชนลงทุนในการปรับปรุงอาคาร คงเป็นไปได้ยากอีกเช่นกัน เพราะจะต้องใช้เงินจำนวนไม่น้อย

ที่กล่าวถึงมรดกวัฒนธรรมเมืองมะละกาทั้งหมดนี้ แสดงให้เห็นตัวอย่างของการหยิบยืมองค์ประกอบต่างๆ ทางวัฒนธรรม ทั้งประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และผู้คนในพื้นที่เข้าร่วมเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ได้อีกที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนไม่มีโอกาสศึกษาวิธีบททางสังคมหลังจากที่มะละกาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว การประกาศดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่ ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เข้าไปอย่างต่อเนื่องทั้งก่อนและหลังการเป็น “พื้นที่ยูเนสโก” (Unesco-ization) ทำให้คนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์หรือสูญเสียอะไรบ้างหรือไม่ เหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าติดตามต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

Warden, Nigel. "National Identity and Heritage Tourism in Melaka," *Indonesia and the Malay World*, Vol. 31, No. 89, March 2003.

พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 กับกิจการพิพิธภัณฑ์สำหรับประชาชนในสยาม

กิจการพิพิธภัณฑ์สถานในประเทศไทยหรือประเทศสยามในอดีตนั้น มีจุดเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์¹ ด้วยการโปรดให้สร้าง “พระอภิเนาวนิเวศน์” ขึ้นหลังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ทางด้านตะวันออกของพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พร้อมทั้งพระราชทานนามว่า **“พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ์”** เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดงโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ตลอดจนเครื่องประดับและสิ่งของจากต่างประเทศที่ได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายจากแขกบ้านแขกเมืองต่างแดน ที่เดินทางมาเข้าเฝ้าฯ จึงถือเป็นการวางรากฐานงานพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย โดยเฉพาะพิพิธภัณฑ์ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ หลังจากนั้น กิจการพิพิธภัณฑ์ก็ได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้นเมื่อล่วงเข้าสู่รัชกาลต่อมา รวมทั้งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พิพิธภัณฑ์เริ่มเป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไป เป็นไปตามพระราชประสงค์ในพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 หลังจากทรงมีประสบการณ์ในการเสด็จเยือนหลายประเทศในยุโรป จึงทรงตระหนักถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของพิพิธภัณฑ์ในดินแดนต่างๆ ตามที่ได้เสด็จทอดพระเนตร ว่าเป็นแหล่งความรู้สำหรับประชาชน จึงทรงนำแนวทางดังกล่าวมาพัฒนากิจการพิพิธภัณฑ์ในประเทศสยามเพื่อให้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับประชาชนทั่วไป ซึ่งถือว่าเป็นรากฐานอันมั่นคงของพิพิธภัณฑ์ไทยในปัจจุบัน

กล่าวคือภายหลังเสด็จกลับจากการประพาสประเทศชวา ใน พ.ศ. 2413 ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกที่พระองค์ได้เสด็จทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์สถานในต่างแดน คือที่ **ติงมิวเซียม เมืองปัตตาเวีย เกาะชวา** ตามที่ได้มีบันทึกไว้ในจดหมายเหตุเสด็จประพาสต่างประเทศในรัชกาลที่ 5 ได้ทรงนำแบบอย่างหอประชุมของทหารที่เมืองดังกล่าวมาเป็นแบบในการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ที่ให้ชื่อว่า **“หอทองคองเตีย”** ต่อมาเมื่อพระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ์ ได้ทรุดโทรมลงจนไม่สามารถซ่อมแซมได้ดังเดิม จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายวัตถุต่างๆ จากพระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ์ เพื่อมาจัดแสดงใน **“หอมิวเซียม”**²

1 จึงมีการถวายพระเกียรติให้พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระบิดาของพิพิธภัณฑ์ไทย

2 ในสมัยนั้นเรียกที่นี้ศัพท์จากคำว่า Museum

ที่โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้น ณ หอคงคอคเดีย (คืออาคารที่เรียกว่าศาลาสหทัยสมาคม ในปัจจุบัน ภายในพระบรมมหาราชวัง) ทั้งนี้ นอกเหนือจากวัตถุทางวัฒนธรรมแล้ว พระองค์ยังได้ทรงขยายกิจการเพื่อรวบรวม และจัดแสดงวัตถุทางด้านธรรมชาติวิทยาเพิ่มขึ้นด้วย เช่น ชากสัตว์ โครงกระดูก หินแร่ โดยมีการเปิดหอมิวเซียมดังกล่าวอย่างเป็นทางการในวันที่ 19 กันยายน 2417 และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าชมได้

จึงถือว่าเป็นโอกาสแรกในประวัติศาสตร์กิจการพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย ที่พิพิธภัณฑ์สำหรับประชาชนได้รับการริเริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการ

ขณะเดียวกัน ช่วงเวลาดังกล่าวยังถือว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญของรากฐานวิชาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์สถานวิทยาในประเทศไทยด้วย โดยมีการวางระบบการบริหารจัดการภายในหอมิวเซียมแห่งนี้ตามแบบอย่างสากล อาทิ การจัดตั้งตำแหน่งของบุคลากรทั้งฝ่ายบริหาร³ ฝ่ายวิชาการและการจัดแสดง⁴

ในวาระวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระองค์ในแต่ละปี ซึ่งในวันดังกล่าวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ชาวสยามทุกชนชั้น ทั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ พระภิกษุ และราษฎรทั่วไป นำสิ่งของต่างๆ มาร่วมกันจัดแสดงที่หอมิวเซียม แต่วาระที่สำคัญและยิ่งใหญ่ที่สุดเห็นจะได้แก่ เทศกาลจัดแสดงเนื่องในโอกาสงานวันสมโภชพระนครครบรอบ 100 ปี ใน พ.ศ. 2425 ซึ่งได้จัดขึ้นอย่างยิ่งใหญ่และขยายพื้นที่จัดแสดงมาไว้ ณ บริเวณท้องสนามหลวง โดยเรียกการจัดงานครั้งนี้ว่า “เอ็กซฮิบิเซน”⁵

ในเทศกาลการจัดแสดงที่เรียกว่า “เอ็กซฮิบิเซน” ณ ท้องสนามหลวงครั้งนี้ นอกจากการชักชวนให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป

3 มีตำแหน่งผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์

4 มีตำแหน่งภัณฑกรักษ์ ซึ่งในสมัยนั้นเรียกทับศัพท์จากภาษาฝรั่งเศสว่า “กูเรเตอร์” ซึ่งมาจากคำว่า Curator

5 เรียกทับศัพท์มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ว่า Exhibition

นำสิ่งของมารวมกันจัดแสดงแล้ว ยังมีการจัดแสดงเนื้อหาสาระทางวิชาการ การจัดแสดงสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ รวมทั้งหนังสือไทยฉบับตัวเขียนจากหอสมุดของหลวง โดยนาย ก.ส. ฤทธิกุล ได้ให้นำหนังสือไทยสมัยที่มีการพิมพ์เป็นครั้งแรกมาร่วมจัดแสดงด้วย จึงถือได้ว่าเป็นนิมิตใหม่ของงานจัดแสดงหรือนิทรรศการที่มีรูปแบบเป็น มหกรรมการจัดแสดงกลางแจ้ง ในยุคนั้น

ต่อมาในราว พ.ศ. 2430 เมื่อสถานที่อันเป็นที่ตั้งวังหน้า (พระราชวังบวรสถานมงคล) วังลง อันเนื่องมาจากการประกาศยกเลิกตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล พระองค์จึงทรงโปรดฯ ให้ย้ายการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ จากหอทองคองเดิมมาไว้ยังพระที่นั่งสามมองค์ภายในวังหน้า ได้แก่พระที่นั่งศิวโมกษพิมาน พระที่นั่งพุทไธสวรรย์และพระที่นั่งอิศราวินิจฉัย และในปีต่อมาคือ พ.ศ. 2431 ก็ได้ทรงโปรดให้มีการสถาปนากรมพิพิธภัณฑ์สถานขึ้นภายใต้สังกัดกระทรวงธรรมการ อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ในยุคนั้น ยังถือว่าเป็นการจัดตั้งแบบชั่วคราว คือมีการจัดแสดงเฉพาะในวันเฉลิมพระชนมพรรษาเท่านั้น จนกระทั่ง พ.ศ. 2435 จึงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าชมได้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

ช่วงรัชสมัยของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นช่วงหนึ่งของการพัฒนารากฐานกิจการพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทยที่สำคัญ และถือเป็นช่วงที่มีการประชาสัมพันธ์ให้พิพิธภัณฑ์เข้าไปอยู่ในความรับรู้และวิถีชีวิตของชนชาวสยาม โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านทางหนังสือพิมพ์ ให้ประชาชนได้ทราบ หนังสือพิมพ์ “บางกอกใหม่” ฉบับวันที่ 17 พฤษภาคม 2436 ได้ตีพิมพ์ให้ประชาชนได้ทราบว่ามิพิพิธภัณฑ์เกิดขึ้นแล้ว และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามาชมมิวเซียมหลวงที่วังหน้า ได้ในวันพุธ วันเสาร์และวันพระ รวมทั้งมีการจัดนิทรรศการพิเศษในโอกาสต่างๆ หลายครั้ง และมีการพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง “**โบราณคดีสโมสร**” เมื่อ พ.ศ. 2450

ตลอดระยะเวลาที่เหลืออยู่ในรัชสมัยของพระองค์ และช่วงเวลา 100 ปีหลังจากนั้น พิพิธภัณฑ์ก็ได้เจริญงอกงามขึ้นในแผ่นดินสยามหรือประเทศไทย ดังจะพบว่ามีการขยายตัวของจำนวนและรูปแบบพิพิธภัณฑ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ริเริ่มจัดตั้งและดำเนินการโดยภาครัฐหรือเอกชน ซึ่งมีการนำเสนอการจัดแสดงเนื้อหาที่หลากหลายยิ่งขึ้น ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ความคืบหน้า งานเทศบาล พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นปี 2

สวัสดิ์ศ๊ะเพื่อนๆ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นทุกท่าน ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา (มิถุนายน - สิงหาคม) มีทีมงานเล็กๆ ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เดินทางไปทั่วถิ่นไทย เพื่อพบเจอกับพิพิธภัณฑสถานที่จะเข้าร่วมงานเทศบาลฯ ช่วยกันค้นเรื่อง และคัดเลือก พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเพื่อมาเป็นผู้มีส่วนร่วมกับการงานเทศบาลพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นครั้งที่ 2 ซึ่งทีมงานได้รับเกียรติจากชาวพิพิธภัณฑสถานที่จะเข้าร่วมจัดนิทรรศการทั้งหมด 55 แห่งทั่วประเทศ

ภาคเหนือมีพิพิธภัณฑสถานเข้าร่วม 12 แห่ง ได้แก่ 1. พิพิธภัณฑสถานวัดร่องเมิง เชียงใหม่ 2. หอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่ 3. พิพิธภัณฑสถานวังกลางแปลงฯ ลำปาง 4. กาดกองต้า ลำปาง 5. โกมลผ้าโบราณ แพร่ 6. พิพิธภัณฑสถานศูนย์ฝึกลอบรมที่ 1 แพร่ 7. พิพิธภัณฑสถานวัดโหล่หินหลวง ลำปาง 8. บ้านป่องนัง (ค่ายสุรศักดิ์มนตรี) 9. พิพิธภัณฑสถานชุมชนเมืองลำพูน 10. หอวัฒนธรรมนิทัศน์วัดศรีโคมคำพะเยา 11. โฮงเรียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา 12. พิพิธภัณฑสถานชาติพันธุ์ (กะเหรี่ยง)

ภาพรวมของการนำเสนอของพิพิธภัณฑสถานในภาคเหนือนี้จะกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภูมิภาค จากการทำธุรกิจรูปแบบใหม่ๆ เช่น การทำป่าไม้ของบริษัทต่างชาติ กลุ่มคนใหม่ๆ ที่เข้ามาอยู่ในเมืองเหนือ เช่น คนจีน ฝรั่ง การคมนาคมที่เป็นช่องทางเชื่อมโยงล้านนากับสยามให้ง่ายขึ้นและคล่องตัวมากขึ้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคใต้เข้าร่วมทั้งหมด 12 แห่ง ได้แก่ 1. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น วัดคลองแห สงขลา 2. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านคลองหอยโข่ง สงขลา 3. พิพิธภัณฑ์ ท้ามารงค์ สงขลา 4. บ้านเหมืองแร่ ภูเก็ต 5. พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว ภูเก็ต 6. หอ วัฒนธรรมบ้านละไม สุราษฎร์ธานี 7. พิพิธภัณฑ์วัดพุทธสีมา นครศรีธรรมราช 8. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละงู สตูล 9. พระราชวังรัตนรังสรรค์ ระนอง 10. พิพิธภัณฑ์คติชน วิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา 11. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านตำบลตะเลีะหะลอ ยะลา 12. พิพิธภัณฑ์พระยารัษฎานุประดิษฐมหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) และโรงเรียนกัณฑ์ พิทยากร ตรัง

ภาพรวมของภาคใต้ นั้น จะเล่าเรื่องความเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง ที่สะท้อนออกมา ในรูปแบบศิลปวัฒนธรรมจากการแสดง ความเชื่อศาสนา และการศึกษา การพัฒนาของ เมืองผ่านรูปแบบสถาปัตยกรรม ผู้คนมากมายที่เข้ามาอยู่ร่วมกันในสยาม อาชีพที่สร้าง ความมั่งคั่งและสร้างเมืองภูเก็ตขึ้นมาอย่างการทำเหมืองแร่ อาชีพดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์ และจดจำได้ไม่ลืม อย่างการปลูมะพร้าวที่บ้านละไม เกาะสมุย เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 แห่ง ได้แก่ 1. พิพิธภัณฑ์บ้าน เขียงเหียน มหาสารคาม 2. พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคาม 3. พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย มหาสารคาม 4. บ้านเกวียนมุก พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านอีสานสองฝั่งโขง มุกดาหาร 5. พิพิธภัณฑ์ เทศบาลเมืองท่าบ่อ หอนงคาย 6. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านปะอว อุบลราชธานี 7. หอภาพ สุรินทร์ ทั้ง 7 แห่ง ได้ร่วมกันสร้างเรื่องราวเกี่ยวกับพัฒนาการของเมืองและผู้คนใน ภาคอีสาน พิพิธภัณฑ์จากมหาสารคามทั้ง 3 แห่ง จะช่วยกันเล่าถึงพัฒนาการของเมือง มหาสารคาม ผ่านผู้คน 3 กลุ่มได้แก่ คนในเมือง(เจ้าเมืองและประชาชน) คนจีน และชาว บ้านนอกเมือง เราจะได้ทราบเรื่องของนายฮ้อยวัว-ควาย นายฮ้อยเกลือ นายฮ้อยยาสูบ จากมุกดาหาร อุบลราชธานีและหนองคาย หอภาพสุรินทร์จะมาเล่าเรื่องของหมอช้าง และช้างเมืองสุรินทร์ให้เราได้รู้จักกัน น่าสนุกดีจริงๆ สำหรับของภาคอีสานนี้

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคกลางและกรุงเทพ เข้าร่วมงานเทศกาลกับเรามาถึง 24 แห่ง 1. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไทยพวนบ้านหลุมข้าว ลพบุรี 2. ศูนย์วัฒนธรรม วัดหัวสำโรง ฉะเชิงเทรา 3. พิพิธภัณฑ์เมืองแก่งคอย สระบุรี 4. ศูนย์การเรียนรู้ชีวิต ท้องถิ่นบ้านหนองขาว กาญจนบุรี 5. พิพิธภัณฑ์ตั้งเขียมอะ (บ้านไหพันใบ) สมุทรสงคราม

6. พิพิธภัณฑ์คณะฟุตบอลสยาม นครปฐม 7. พิพิธภัณฑ์เรือไทย พระนครศรีอยุธยา
 8. พิพิธภัณฑ์ชาวนาไทยบ้านลานแหลม นครปฐม 9. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดสำโรง
 นครปฐม 10. พิพิธภัณฑ์บ้านกวนอาม่าน นนทบุรี 11. พิพิธภัณฑ์วัดคงคาราม ราชบุรี
 12. พิพิธภัณฑ์ไทยพวนบ้านทราย ลพบุรี 13. บ้านเก่าเล่าเรื่อง นครปฐม 14. พิพิธภัณฑ์
 พื้นบ้านวัดห้วยตะโก นครปฐม 15. โรงเรียนราชินีบูรณะ นครปฐม 16. พิพิธภัณฑ์เพื่อ
 การศึกษา วัดหนึ่งราชมารวิหาร กรุงเทพ 17. พิพิธภัณฑ์เรือจำลองคลองลัดมะยม กรุงเทพ
 18. ศาลาเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กรุงเทพ 19. พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศ กรุงเทพ 20.
 พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า กรุงเทพ 21. พิพิธภัณฑ์โรงเรียนสวนกุหลาบ
 กรุงเทพ 22. เรือจำลองอนันต์ชัยไทยโบท กรุงเทพ 23. พิพิธภัณฑ์บ้านขุนสมุทรจีน
 สมุทรปราการ 24. หอภาพยนตร์ นครปฐม ความหลากหลายมากมายที่เราจะได้พบจาก
 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในภาคกลาง เรื่องเล่าของชาวจีนที่เข้ามาทำอาชีพต่างๆ ทั้งค้าขาย
 ประมง ไร่ สัตว์-กรรมกร การคมนาคมที่ยังยึดมั่นนำศาล้องอันเป็นหัวใจหลักของ
 ภาคกลาง เป็นต้น

เราจะได้ทราบเรื่องราวของท้องถิ่นผ่านการบอกเล่าของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั้ง 55
 แห่งนี้ เพื่อสร้างภาพรวมของ “สยามใหม่” ได้อย่างครอบคลุมทุกภาค และงานเทศกาล
 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นครั้งที่ 2 นี้จะจัดขึ้นระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน – 1 ธันวาคม 2553
 เป็นเวลา 7 วันที่เพื่อนๆ พิพิธภัณฑ์ทั้ง 55 แห่งจะได้มาใช้เวลาร่วมกัน จัดแสดง เสวนาพูด
 คุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกเหนือจากนิทรรศการของบรรดาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
 ที่จะมาเข้าร่วมแล้ว เรายังมีเวทีการแสดง เวทีการเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์
 และความทรงจำในอดีต ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร หวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานเทศกาลพิพิธภัณฑ์
 ท้องถิ่นนี้ จะเป็นสื่อกลางให้เกิดเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั่วประเทศ เป็นเวทีในการ
 แสดงตัวตนของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการจัดทำเนื้อหาข้อมูล
 เพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นด้วยกัน...อดใจรอพบกันในงานเทศกาลฯ นะคะ อีกไม่นาน
 นี้เอง

เทศกาลพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นครั้งที่ 2 กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์*

ปัจจุบันการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีความสำคัญและมีบทบาทในงานพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นมากขึ้น เพราะประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นรากฐานและสามารถทำให้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นมีคุณค่า มีความหมายต่อชุมชนท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ

ในช่วงระยะเวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมา กระแสการเกิดและการเติบโตของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในประเทศไทยได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยในชื่อที่หลากหลาย ทั้งพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑท์พื้นบ้าน พิพิธภัณฑท์วัด พิพิธภัณฑท์ชุมชน พิพิธภัณฑท์เมือง พิพิธภัณฑท์สงคราม พิพิธภัณฑท์ชาติพันธุ์ ศูนย์วัฒนธรรม หอศิลป์ หอวัฒนธรรม ศูนย์อนุรักษ์ บ้าน และชื่ออื่นๆ ทุกวันนี้เรามีพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นรวม 1,000 กว่าแห่ง บางแห่งมีขนาดใหญ่โต บางแห่งมีขนาดกลาง บางแห่งมีขนาดเล็กเพียงห้องเดียว ผู้ก่อตั้ง ผู้ร่วมก่อตั้งและผู้ดำเนินการมีทั้งภาครัฐ วัด โรงเรียน องค์กรท้องถิ่น ชาวบ้านและเอกชน เนื้อหาและของจัดแสดงจึงมีความหลากหลาย

อย่างไรก็ตามพิพิธภัณฑท์มิใช่การสะสมและจัดแสดงของเท่านั้น แต่ของทุกชิ้นล้วนมีเรื่องราวที่ทำให้พิพิธภัณฑท์สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่น ทำให้พิพิธภัณฑท์ล้วนมีความหมายต่อชุมชน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นแหล่งที่คนภายนอกสามารถเข้าไปเรียนรู้เรื่องราว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนซึ่งหมายรวมถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั่นเอง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นทุกแห่งควรตระหนักให้ความสำคัญเพื่อให้พิพิธภัณฑท์มีของและมีเรื่องราวที่น่าสนใจ

ดังนั้นในการจัดเทศกาลพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นครั้งที่ 2 นี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร จึงให้ความสำคัญกับงานการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากมุมมองของท้องถิ่น โดยให้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในทุกภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ

* อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคกลางที่จะเข้าร่วมงานในครั้งนี้กว่า 50 แห่ง ได้เรียนรู้แนวทางและวิธีการสืบค้นทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นร่วมกัน แล้วกลับไปศึกษาค้นคว้าหาเรื่องราวท้องถิ่นที่น่าสนใจ และจัดของที่เกี่ยข้องมาแสดงในงานเทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นครั้งนี้

ประเด็นหลักที่กำหนด คือ ท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นระยะที่ประเทศไทยมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงมากช่วงหนึ่ง อันมีสาเหตุจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เศรษฐกิจและการปฏิรูปสังคมที่ส่งผลกระทบต่อดินแดนหรือท้องถิ่นต่างๆ และที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ การที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดฯ ให้มีการสร้างทางรถไฟสู่ภูมิภาคต่างๆ ส่งผลต่อการรวมศูนย์ในการปกครอง เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และเกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเมืองมากขึ้นบริเวณใกล้สถานีรถไฟตามเส้นทางที่รถไฟไปถึง เส้นทางคมนาคมทางน้ำถูกลดบทบาทลงไปบ้าง แต่ในท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ ที่ห่างไกลเส้นทางรถไฟที่ยังไปไม่ถึงก็ยังคงใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำ (ทะเล แม่น้ำ คลอง คู) และเส้นทางบก (เกวียน ม้า ช้าง) สืบต่อมาจนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และโดยเฉพาะหลังปี พ.ศ.2500 เป็นต้นมา เกิดการสร้างถนนมากขึ้นกระจายทั่วทุกภูมิภาค (ทั้งถนนเพชรเกษมสู่ภาคใต้ ถนนพหลโยธินสู่ภาคเหนือ ถนนมิตรภาพสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางซึ่งมีถนนมากมาย) ชุมชนต่างๆ เริ่มขยายตัวตามเส้นทางถนนมากขึ้น การคมนาคมทางน้ำค่อยลดความสำคัญลง ชุมชนริมน้ำต้องขบเซาเลง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา

จากการประชุมพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ในแต่ละภูมิภาค เนื้อหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่แต่ละพิพิธภัณฑ์ไปศึกษาค้นคว้ามา ทำให้เห็นความหลากหลายของชาติพันธุ์ การตั้งถิ่นฐาน การอพยพ การปรับตัวกับระบบนิเวศ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่หลากหลายแตกต่างกันไป ซึ่งทำให้เห็นวิถีชีวิตผู้คนและวัฒนธรรมตามท้องถิ่นในภูมิภาคต่างๆ ชัดเจนขึ้น เช่น

บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นหมู่บ้านของกลุ่มกูยและเขมรที่มีหมอช้าง ผู้เชี่ยวชาญการคล้องช้างป่า ฝึกช้างป่าและขายช้างมานานกว่าร้อยปีและกำลังจะหมดไป ภูมิปัญญาของหมอช้างนับว่าเป็นสุดยอดของศาสตร์แขนงหนึ่งที่ห้องภาพสุรินทร์ศึกษา

1

- 1 ช้างเมืองสุรินทร์
- 2 ศาลปะกำ บ้านตากลาง จ.สุรินทร์
- 3 หมอช้างเมืองสุรินทร์

2

3

บ้านกะทู้ ตำบลกะทู้ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีเรื่องราวของชาวจีนอพยพ
เข้าไปเป็นกสิทำเหมืองแร่ พัฒนาการการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนและการทำเหมืองแร่ต่างๆ
ซึ่งทางบ้านเหมืองแร่ได้ศึกษาไว้อย่างละเอียด

4 เมืองทาบ
5 เมืองแสน
6 แร่ดินบุก

และบ้านปะอว ตำบลปะอว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี คือ ชุมชนชาวลาวที่อพยพเข้ามาในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ในอดีตมีอาชีพทำเกลือกันทั้งหมู่บ้านและมักมีการจัดกองคาราวาน มีนายฮ้อยเป็นผู้นำกองคาราวานเกวียนบรรทุกเกลือไปแลกเปลี่ยนค้าขายริมฝั่งแม่น้ำมูลย่าน อ.วารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน นอกจากนี้ชาวบ้านปะอวยังมีการทำเครื่องทองเหลือง เช่น ระฆัง กระดิ่งคอสัตว์และอื่นๆ เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านสืบทอดกันมากกว่าร้อยปีเป็นที่ภาคภูมิใจของชาวบ้านปะอว ซึ่งพิพิธภัณฑ์บ้านปะอวศึกษาไว้เช่นกัน

7

- 7 เกือบบรรจุ
- 8 เกวียนขนเกลือ
- 9 หัตถกรรมทองเหลืองบ้านปะอาว
- 10 นายอ้อยเกลือบ้านปะอาว

8

9

10

เมื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่งในแต่ละภูมิภาคศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงท้องถิ่นต่างๆ ที่ต่างมีลักษณะโดดเด่นมีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตน งานเทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นครั้งที่ 2 ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร จึงเป็นความพยายามศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากมุมมองท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราววิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นต่างๆ นับเป็นการจุดประกายที่สำคัญที่จะช่วยให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั่วประเทศ ตื่นตัวและให้ความสำคัญกับงานการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมากขึ้น

นิชภัตรบ้าน

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม

วัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

เมื่อพูดถึงกำแพงเพชร หลายคนคงนึกถึงเมืองโบราณเก่าแก่ที่มีโบราณสถานที่เป็นเอกลักษณ์และน่าสนใจมากมาย จนได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโก ร่วมกับสุโขทัยและศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และแน่นอนโบราณวัตถุสำคัญที่มีการค้นพบในการขุดแต่งโบราณก็ต้องถูก

เก็บรักษาและจัดแสดงอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

เช่นเดียวกันหากพูดถึงเมืองโบราณนครชุม เมืองโบราณเก่าแก่ร่วมสมัยกับอาณาจักรสุโขทัย สร้างอยู่ริมแม่น้ำปิง ผังตรงกันข้ามกับเมืองกำแพงเพชร เราท่านทั้งหลายก็ต้องนึกถึงพระบรมธาตุนครชุม โบราณสถานที่สำคัญและเป็นพระมหาธาตุประจำเมืองนครชุม

เมืองโบราณนครชุม เป็นเมืองที่มีกำแพงดิน 3 ชั้น ขนานกับแม่น้ำปิงฝั่งตะวันตกและคลองสวนหมาก กำแพงเมืองกว้างประมาณ 500 เมตร ยาวประมาณ 2,900 เมตร ปัจจุบันกำแพงเมืองเหลือเพียงบางตอน ภายในกำแพงเมืองถูกรื้อและปรับพื้นที่เป็นบ้านเรือนราษฎรเกือบหมด คงเหลือโบราณสถานภายในกำแพงเมืองไม่กี่แห่ง ที่สำคัญคือวัดพระบรมธาตุนครชุม โบราณสถานสำคัญของเมือง ที่ปัจจุบันเป็นเจดีย์แบบพม่า

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ ม.เชียงใหม่
และที่ปรึกษากลุ่ม ประวัติศาสตร์สองข้างทาง ภาควิชาประวัติศาสตร์ มนเรศวร

นอกจากโบราณสถานภายในเมืองแล้ว ยังมีโบราณสถานในเขตอรัญญิก ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของเมืองได้รับการบูรณะให้อยู่ในสภาพดีขึ้นหลายแห่ง เช่น วัดชุมมกอ วัดเจติยกลางทุ่ง วัดหนองพิกุล วัดหนองลังกา วัดหม่องกาเล และป้อมทุ่งเศรษฐี หลังจากกรมศิลปากรบูรณะชุดแต่งโบราณสถานภายในเมืองโบราณนครชุมเสร็จสิ้น ทำให้เกิดการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเมืองโบราณแห่งนี้เพิ่มมากขึ้น องค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นก็ต่างเล็งเห็นความสำคัญของโบราณสถานและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม เกิดจากคำร้องของท่านเจ้าคุณพระศรีวิจิราภรณ์ เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุ พระอารามหลวง รองเจ้าคณะจังหวัดกำแพงเพชร (มหานิกาย) ที่ได้เล็งเห็นว่าการอนุรักษ์และรวบรวมโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ไว้ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญยิ่งของอนุชนรุ่นหลัง ท่านจึงได้รวบรวมโบราณวัตถุที่ขุดพบภายในวัดและที่พุทธศาสนิกชนนำมาบริจาคให้ทางวัด จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านขึ้น นอกจากนี้ยังรับบริจาคเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของชาวนครชุมในอดีตจากพุทธศาสนิกชน ทำให้มีผู้นำสิ่งของมาบริจาคเป็นจำนวนมากด้วย

โบราณวัตถุต่างๆ ถูกนำมาจัดแสดงไว้ที่อาคารทรงไทย 2 ชั้น 3 หลังเชื่อมติดกัน ชั้นบนเป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุต่างๆ อาทิ เช่น ขวานหินขัดและภาชนะดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เครื่องสังคโลก เครื่องถ้วยจีน เครื่องถ้วยเบญจรงค์ เครื่องปั้นดินเผาหัตถ์ของเหลือ พระกรุเมืองกำแพงเพชร-นครชุม ฉัตรพระบรมธาตุสมัยรัชกาลที่ 5 พัดรองที่ระลึกเงินโบราณ ตราช้างโบราณ ตราสัญลักษณ์และอุปกรณ์ไปรษณีย์โทรเลข เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวนครชุมในอดีต รวมถึงการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเมืองโบราณนครชุมและการเสด็จประพาสต้นของสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5

ส่วนชิ้นล่างถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นห้องโถงใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและจัดกิจกรรมต่างๆ ส่วนที่ 2 เป็นห้องที่ใช้สำหรับการบรรยายพิเศษเกี่ยวกับเมืองโบราณนครชุม วัดพระบรมธาตุและพิพิธภัณฑสถานสำหรับผู้มาเยือนที่มาเป็นหมู่คณะและต้องการฟังบรรยายข้อมูล บางครั้งก็ใช้เป็นที่พักของพระสังฆาธิการในจังหวัดกำแพงเพชรด้วยส่วนที่ 3 อยู่ด้านหลังเป็นห้องน้ำที่มีอยู่กว่าสิบห้อง ไว้สำหรับบริการผู้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถาน

นอกจากนี้สถานศึกษาในชุมชนยังมียุวมัคคุเทศก์ซึ่งได้ผ่านการอบรมยุวมัคคุเทศก์โดยวิทยากรจากกลุ่มประวัติศาสตร์สองข้างทาง ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ทำหน้าที่เป็นเสมือนตัวแทนชุมชนรอต้อนรับนักท่องเที่ยวและแขกผู้มาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานในช่วงปิดภาคเรียนและวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ด้วย

พิพิธภัณฑสถานศูนย์ส่งเสริม

วัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม เปิดบริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 07.30 – 17.30 น. โดยมีพระภิกษุวัดพระบรมธาตุคอยผลัดเปลี่ยนหน้าที่กันดูแลและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวต้องการยุวมัคคุเทศก์นำชมในวันเวลาราชการสามารถ

ติดต่อได้ที่อาจารย์สุกิตรา ตันศลารักษ์ โรงเรียนวชิรปราการวิทยาคม เบอร์โทรศัพท์ 08 4688 8138, 08 9439 4371 หรือพระศรีวชิราภรณ์ เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุพระอารามหลวง เบอร์โทรศัพท์ 08 1785 3826 นักท่องเที่ยวสามารถดูข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถาน ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุมได้ที่ เว็บไซต์ HYPERLINK “<http://www.watpratad.org/>” www.watpratad.org
การเข้าชม : ห้ามถ่ายภาพ ไม่เก็บค่าเข้าชม (มีผู้รับบริจาค)

นิเวศภัณฑในจีน :

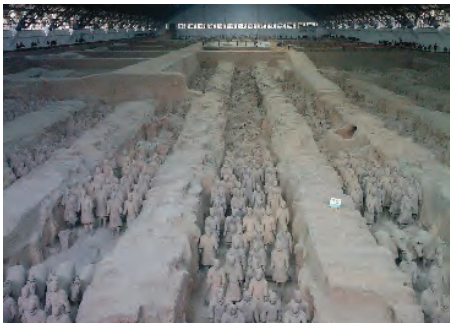
สื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติจีน (ตอนที่ 1)

พิพิธภัณฑ์ประจำมณฑลในประเทศจีนแทบจะทุกแห่งเป็นสถานที่ที่ได้รับความนิยมจากผู้คนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจากกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีน ที่ไม่ว่าไปเยือนดินแดนใดเป็นต้องไปเยี่ยมเยียนหาความรู้ด้านประวัติศาสตร์และสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ผ่านพิพิธภัณฑ์ก่อนเสมอ เหตุนี้การจัดการและรูปแบบการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ของจีนจึงมีความรัดหน้าอย่างก้าวกระโดด มีการนำเทคโนโลยี สื่อสารสนเทศหลากหลายรูปแบบเข้ามาจัดการ ทั้งการจำลองบรรยากาศของสถานที่ การให้ข้อมูลผ่าน Headphone ซึ่งมีให้เลือกหลายภาษา อาทิ ภาษาจีน ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีการสร้างภาพยนตร์จำลองเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์เพื่อป้อนข้อมูลให้ผู้รับสารเข้าใจและซึมซับได้อย่างง่ายดาย

ในครั้งนี้นัดฉันขอยกตัวอย่างพิพิธภัณฑ์สุสานทหารจีนในเมืองซีอาน (Xi an) ซึ่งเป็นสถานที่ที่ขุดพบกองทัพตุ๊กตาทหารดินเผาของฉินซีฮ่องเต้ (Qin Shi Huang) หรือที่คนไทยเรารู้จักกันในนามของจีนซีฮ่องเต้ ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่ฉันได้เดินทางไปเยี่ยมเยียนมาเมื่อเดือนเมษายน 2553 เหตุที่เลือกนำเสนอพิพิธภัณฑ์นี้เพราะนอกจากจะเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของจีนแล้ว ดินฉันยังพบว่ารูปแบบการจัดการพิพิธภัณฑ์มีความน่าสนใจ และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกภาคภูมิใจในอารยธรรมอันยิ่งใหญ่ยาวนานของประเทศจีน ซึ่งมีชื่อในภาษาจีนหมายถึง ประเทศศูนย์กลาง

เมืองซีอานเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดเมืองหนึ่งของจีน เนื่องจากเคยเป็นเมืองหลวงอยู่หลายครั้งหลายครา เดิมเมืองซีอานมีชื่อว่าเมืองฉางอาน (Chang an) มีความหมายว่า ความสงบสุขอันยาวนาน ประวัติศาสตร์ของเมืองนี้เป็นที่รู้จักเมื่อครั้งฉินซีฮ่องเต้สามารถปราบปรามและรวบรวมก๊กทั้ง 7¹ ให้อยู่ภายใต้ผืนธงผืนเดียวกันได้ใน

1 ก๊ก 7 ก๊กนี้เป็นช่วงท้ายของยุคสงครามหรือ Warring states period (475-221 BC) ประกอบด้วย ก๊ก Qi, Chu, Yan, Han, Zhao, Wei และ Qin (Qin Wen, The Subterranean Army of Emperor Qin Shi Huang, Morning Glory Publishers, Beijing, 2002 P.14)

ปี 221 BC (ก่อนคริสต์ศักราช 221 ปี) เหตุนี้ฉินซีฮ่องเต้จึงได้รับการยกย่องให้เป็นจักรพรรดิองค์แรกของจีน และเมื่อสถาปนาอาณาจักรของตนสำเร็จ ฉินซีฮ่องเต้ก็ได้สร้างความเป็นหนึ่งเดียวภายใต้อาณาจักรฉินในทันที ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนตัวอักษรให้ใช้รูปแบบเดียวกันทั้งหมด การสร้างมาตรฐานระบบการชั่งตวงวัด หน่วยของเงินตรา การสร้างกำแพงเมืองขนาดใหญ่ (The great wall, Xian) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สำคัญทางการเมืองของอาณาจักร รวมถึงการพัฒนาระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามความเป็นหนึ่งเดียวเหล่านี้ต้องแลกมาด้วยการทำลายล้างซึ่งความแตกต่างและหลากหลายอันเป็นแก่นรากของพหุวัฒนธรรม การขยับขยายอาณาเขตแห่งวัฒนธรรมได้เบียดขับให้วัฒนธรรมอื่นๆ ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ ไม่เพียงวัฒนธรรมเท่านั้น แม้กระทั่งความคิด ความอ่านในรูปของตำราและคัมภีร์ก็ถูกเผาทั้ง กระทั่งนักปราชญ์จำนวนมากก็ถูกฝังทั้งเป็นเพื่อสวดเวทย์กับความกระหายในอำนาจของฉินซีฮ่องเต้

ในยุคของจักรพรรดิฉิน แม้จะมีการพัฒนาและขยายอาณาจักรไปกว้างไกล แต่ความเด็ดขาดและเข้มเกรียมของจักรพรรดิฉินได้ก่อให้เกิดความเคียดแค้นและความไม่พอใจไปทั่วทุกสารทิศ การขูดรีดภาษีจากราษฎร การเกณฑ์แรงงานจำนวนมหาศาลเพื่อก่อสร้างพระราชวังและสุสาน (Mausoleum) ที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 56.25 ตารางกิโลเมตร² ความไม่พอใจเหล่านี้ได้ปะทุขึ้นเมื่อฉินซือหวงเสด็จสวรรคตระหว่างการเดินทางสำรวจเขตแดนของตนในปี 210 BC (ก่อนคริสต์ศักราช 210 ปี)

พิพิธภัณฑสถานทหารจีนซีแห่งนี้สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1979 เป็นเวลา 5 ปีหลังจากที่ชาวนาในบริเวณนั้นขุดพบซากตุ๊กตาทหารโดยบังเอิญระหว่างการขุดบ่อน้ำ จากนั้นสภาพผืนดินอันแห้งแล้งกันดารก็ได้แปรเปลี่ยนมาเป็นพิพิธภัณฑสถานใหญ่ที่มีการศึกษาประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของจีน พิพิธภัณฑสถานทหารจีนซีครอบคลุมพื้นที่กว่า 20,000 ตารางเมตร มีกองทัพอัศวินดินเผากว่า³ 8,000 ตัว พร้อมด้วยม้าศึกและอาวุธอีกจำนวนมาก

ความใหญ่โตของกองทัพอัศวินดินเผา (Bing Ma Yong) ทำให้ทางพิพิธภัณฑสถานต้องจัดส่วนการแสดงผลออกเป็น 5 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนแรกเป็นห้องฉายภาพยนตร์ บอกเล่าความเป็นมาและกระบวนการผลิตตุ๊กตาทหารขนาดเท่าคนเหล่านี้ ความพิเศษของห้องฉายนี้คือ มีการฉายภาพยนตร์แบบ 360 องศา ไม่ว่าผู้ชมจะหันหน้าไปด้านหน้า ด้านข้าง หรือด้านหลัง ก็จะมีภาพยนตร์ฉายอยู่โดยรอบ เป็นความพยายามดึงอารมณ์ผู้ชม

2 อาณาบริเวณสุสานครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 56.25 ตารางกิโลเมตร โดยมีสุสานของฉินซือหวงที่อยู่ลึกลงไปใต้ดิน 30 เมตร เป็นศูนย์กลาง ส่วนสุสานโดยรอบได้แก่ สุสานที่มีการค้นพบธรรมาศที่สร้างจากสำริด สุสานรูปปั้นนกและสัตว์นานาชนิด และหลุมตุ๊กตาทหารจีนซี

3 Terracotta Terra-cotta (HYPERLINK "http://en.wikipedia.org/wiki/Italian_language%27Italian%3A%27baked%20earth%27%27") from the Latin terra cocta)

ให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของภาพยนตร์ที่น่าเสนอลงถึงความยิ่งใหญ่ของฉินซีฮ่องเต้ เนื้อเรื่องเล่าตั้งแต่สงครามที่ฉินซีฮ่องเต้สามารถปราบปรามก๊กทั้ง 7 ได้และสถาปนาตัวเองเป็นจักรพรรดิ จากนั้นเนื้อหาจะเน้นไปที่กระบวนการผลิตตุ๊กตาดินเผา ตั้งแต่การปั้นดิน การเผา การลงสี การจัดวางตุ๊กทหารเป็นกองทัพตามลำดับชั้น และขั้นตอนการปิดสุสานทหารจีนซีซีง์ขั้นตอนสุดท้ายนี้เอง เป็นส่วนที่ได้รับความสนใจมากในแง่ของเทคนิคการสร้างที่แข็งแกร่งและสามารถปกป้องสุสานทหารจีนซีซีง์อยู่ลึกลงไปใต้ดินได้นานกว่า 2,000 ปี แม้ว่าสุสานแห่งนี้จะถูกเผาทำลายไปครึ่งหนึ่งในยุครสมัยที่นายพลเซี่ยงอี้แห่งรัฐฉูซึ่งถูกก่อกบฏฆ่าตลอดในยุควินซีฮ่องเต้ได้แสดงแสนยานุภาพและยึดเมืองเซียนหยาง (หรือซีอานในขณะนั้น) ได้สำเร็จ

มาถึงตรงนี้ ภาพยนตร์ได้สิ้นสุดลงโดยการตัดเข้าสู่การค้นพบซากตุ๊กตาและการพัฒนาพื้นที่ให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ เมื่อเวลาล่วงเลยมากกว่า 2,000 ปี ฉากสุดท้ายของภาพยนตร์เป็นฉากเสมือนพวกเราได้นั่งรถลอยห่างออกมาจากตัวพิพิธภัณฑ์เพื่อกลับสู่โลกภายนอก และจังหวะนี้เองที่เหมือนจะทิ้งจังหวะให้เกิดคำถามขึ้นในใจผู้ชมว่า หากความเคียดแค้นนำมาสู่การทำลายล้างอย่างไม่มีสิ้นสุด คงต้องถามกันต่อไปว่า ทางออกอยู่ที่ไหน หากวันนั้นนายพลเซี่ยงอี้ไม่ทำลายเมืองเซียนหยาง ณ วันนี้ เมืองเซียนหยางจะกลายเป็นแหล่งประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่เพียงใดของประเทศจีน เทคโนโลยี เทคนิคความรู้ต่างๆ ที่ถูกเผาทำลายไปในครั้งนั้นจะก่อให้เกิดการประดิษฐ์คิดค้นอันยิ่งใหญ่ของจีนมากกว่านี้หรือไม่ เหล่านี้คงเป็นเพียงคำถามที่คู่ขนานกับความเป็นจริง แม้ประวัติศาสตร์จะไม่สามารถย้อนคืนได้ แต่ก็ได้ทิ้งร่องรอยความฉงนให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และได้คิดก่อนจะลงมือทำลายสิ่งใดๆ ด้วยน้ำมือของตนเอง

(โปรดติดตามในฉบับต่อไป)

ยันต์นกคุ้ม

สมุทรไทยเรื่อง ยันต์และตำรา
ทำขวัญข้าว ของวัดท่าพุท จ.นครปฐม
ได้บันทึกเกี่ยวกับยันต์หลายแบบที่น่าสนใจ
หนึ่งในนั้นชื่อว่า “ยันต์นกคุ้ม”

ยันต์นกคุ้มมีหลายแบบ ตัวยันต์มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ข้างในแบ่งช่องๆ
เพื่อลงอักขระคาถาภาษาบาลีกำกับไว้ตามช่องต่างๆ และที่ขาดไม่ได้ก็คือรูปวาดนกคุ้ม
ภายในยันต์ที่แบ่งเป็นช่องๆ ได้ลงอักขระคาถาด้วยอักษรขอมไทย เป็นภาษา
บาลี ตรงกลางยันต์มีรูปนกคุ้มเกาะอยู่บนต้นไม้อึ่ง ซึ่งคาถาที่กำกับอยู่ในช่องต่างๆ เมื่อมา
รวมกันจะได้ความว่า

“สนธิ ปทุชา อปตตนา สนธิ ปาหา อวณจนา มาตา ปิตา จนิขนตา ชาตเวท ปฏิกม”

ต้นเหตุของคาถาบทนี้ มาจากชาดกเรื่อง วัฏฏชาดก^๑ ซึ่งเล่าเรื่องเมื่อครั้งที่
พระพุทธเจ้าได้เสวยพระชาติเป็นลูกนกคุ้มอยู่ในป่าใหญ่แห่งแคว้นมคธ ในขณะนั้นได้เกิด
ไฟไหม้ป่าเป็นบริเวณกว้าง เหล่านกที่อาศัยอยู่ในป่าต่างถูกไฟร้อนและควันไฟทำร้ายจน
ร่วงลงมาจากกิ่งเป็นจำนวนมาก ลูกนกคุ้มที่พึ่งฟักออกจากไข่มองออกไปนอกรัง เห็นเปลว
ไฟไหม้กระพือเข้าใกล้รังตัวเองทุกขณะ ด้วยบุญบารมีที่ลูกนกคุ้มนั้นทำมาในชาติก่อนๆ
ทำให้ลูกนกคุ้มสามารถควบคุมสติได้ ทั้งยังระลึกถึงคุณแห่งศีลและสัจจะ พร้อมทั้งอ้าง
ถึงสภาวะธรรมคือ ความจริงที่ตนกำลังเผชิญอยู่ แล้วกล่าวสัตยาธิษฐานว่า

“ปีกของข้ามีอยู่แต่บินไม่ได้ เท้าของข้ามีอยู่แต่เดินไม่ได้ มารดาแลบิดาของ
ข้าหนีไปแล้ว ลูกเองเปลวไฟ ท่านจงหลีกไปเถิด” (คำแปลของพระคาถาข้างต้น) ด้วย
บุญบารมีที่ลูกนกคุ้มได้บำเพ็ญมา และการทำสัตยาธิษฐานครั้งนี้ จึงทำให้ไฟที่กำลังไหม้
อย่างแรงนั้นดับสนิทลงเป็นรัศมี ๑๖ กรีส^๒ จากรังของลูกนกคุ้ม

จากเรื่องวัฏฏชาดกนี้เองจึงทำให้เชื่อว่า ยันต์นกคุ้มมีพุทธคุณโดดเด่นทางด้าน
ป้องกันอัคคีภัย นอกจากนี้ยังเชื่ออีกว่าสามารถป้องกันภัยจากโจรอีกด้วย จึงนิยมเก็บยันต์
นกคุ้มไว้ที่บ้านเรือน หรือบ้างก็พกติดตัวเอาไว้ อย่างไรก็ตามผู้ใดมียันต์นกคุ้มเก็บไว้
ที่บ้านหรือพกติดตัวแล้วก็อย่าให้นึกถึงข้อคิดที่ได้จากวัฏฏชาดก คือ การควบคุมสติตัวเอง
ให้มั่นคงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นข้างหน้า ระลึกถึงคุณแห่งศีลและสัจจะที่ตัวเองได้กระทำมา

๑ เป็นชาดกในกุลลวการก, เถกนิบาต

๒ มาตราวัดความยาวเท่ากับ ๑ เส้น ๑๑ วา ๑ ศอก หรือ ๑๒๕ ศอก

ยันต์นกคุ้ม ในสมุดไทยเรื่อง ยันต์และตำรา
ทำขวัญข้าว ของวัดท่าพูด จ.นครปฐม

ยันต์นกคุ้มล้านนา
ที่มา <http://www.cm77.com/hongpra/yanlanna.php>

ในสมุดไทยเรื่อง ยันต์และตำราทำขวัญข้าว ของวัดท่าพูดได้บรรยายสรรพคุณ
ของยันต์นกคุ้มนี้ไว้ว่า

“ยันต์นี้นักคุ้มใช้ได้พัน ๑ ถ้าพอใจผู้หญิงคนใดให้ ขฐ^๓ใส่ธูปกันวันละ ๓ คำ
ให้ถึง ๗ วัน ให้เสก ๗ คาบ^๔ ท่านรักเราใจจะขาดแล ถ้าลูกมืออกมนน้ำให้กิน ๓ คาบออก
แล มนขมิ้นทาทางตาเห็นงามรักเราแล มนส้มป่อยสระหัวเสก ๔๕ (คาบ) พิษงู ๗ คาบ
แมงป่อง ๑๑ (คาบ) กรวดทรายปลายกินผี ๗ (คาบ) กาวนาเข้า ๑๖ คาบ กันภัยอันตราย
เทพดรรชนีเราแล พระคานานี้แลเสกข้าวให้กากิน ๓ ปั้น เสก ๓ คาบ แล้วบินไปจับเรือน
ใครท่านรักเราแล”

จากสรรพคุณที่บรรยายไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นอกจากจะมีความเชื่อเรื่อง
พุทธคุณในด้านป้องกันอัคคีภัยแล้ว ยังมีความเชื่ออีกว่ายันต์นกคุ้มนี้มีสรรพคุณอื่นๆ
อีกเช่น การใช้ทามนต์เสน่ห์ให้ผู้รักใคร่ ช่วยทำให้คลอดบุตรง่าย ป้องกันพิษจากสัตว์
มีพิษ ป้องกันผี และป้องกันอันตรายต่างๆ ได้อีกด้วย

ในทางล้านนาก็มีความเชื่อเกี่ยว
กับยันต์นกคุ้มนี้เช่นกัน โดยเชื่อว่าหากมียันต์
นกคุ้มติดไว้กับบ้านเรือนจะป้องกันอันตรายและ
นำความร่มเย็นเป็นสุขมาให้ ลักษณะของยันต์
นกคุ้มก็จะคล้ายกับของทางภาคกลาง เพียงแต่
การลงอักขระคาถาก็จะใช้อักษรธรรมล้านนา

ในฉบับที่แล้ว เรื่องยันต์มงกุฎพระเจ้า
ได้มีผู้ท้วงติงเกี่ยวกับคาถาอิติปิโสเรือนเดียว
ว่ามีการแบ่งคำผิด ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้ว
ก็พบว่าผิดจริง ผู้เขียนจึงขอแก้ไขและ
ขอภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

คาถาอิติปิโสเรือนเดียว

๑ อิติปิโสวิเสสอิ อีสเสพุทธมนนาอิ
อินนาพุทธโสอิ อีสศัพพุทธปิติอิ

๓ อักษรในวงกลมนี้เป็นอักษรขอมไทย
ซึ่งน่าจะหมายถึงการลงอักขระ

๔ ครั้ง

กินนี้ เรารัก เราอยู่ ...

ช่วงปิดเทอมที่ผ่านมา ผู้เขียนมีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมเพื่อนที่กำลังศึกษาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาในประเทศอังกฤษ เพื่อนๆ ก็สนใจดีพาไปเที่ยวดูพิพิธภัณฑ์หลายแห่ง ตั้งแต่ถาวรบ้านใกล้มหาวิทยาลัย กระทั่งนั่งรถไฟทางไกลตลอดไปยังพิพิธภัณฑ์ใหญ่ๆ อีกหลายแห่งที่

มหานชนลงความเห็นว่สมควร “ทุ่มทุน” ทั้งทางกายภาพ – เศรษฐกิจ – สังคม – วัฒนธรรม เดินทางไปเยี่ยมชมสักครั้ง แต่แล้วพิพิธภัณฑ์ที่ประจำการอยู่ในความทรงจำส่วนต้นและนึกออกเล่าได้เป็นอันดับแรก ก็เป็นพิพิธภัณฑ์เล็กๆ แบบที่เราคุ้นเคยกันมานาน **“พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น”**

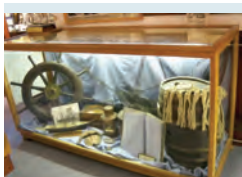
พิพิธภัณฑ์เมืองฟอย หรือที่คนท้องถิ่นเรียกว่า ฟอยมิวเซียม (Fowey Museum) เป็นพิพิธภัณฑ์ขนาดกะทัดรัดที่รวบรวมหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับเมืองเล็กๆ แห่งนี้ไว้ในห้องเดียว ภายในพิพิธภัณฑ์แบ่งสรรจัดวางด้วยตู้จัดแสดงสิ่งของ กระทั่งพื้นที่เว้นช่องทางเดินพอให้ผู้มาเยี่ยมชมสวนทางกันได้ คล้ายพิพิธภัณฑ์วัด พิพิธภัณฑ์ชุมชนหลายแห่งในบ้านเราที่เก็บสะสมและจัดแสดงข้าวของนานาสารพันที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้น ทำให้ผู้เขียนอดแปลกใจไม่ได้ว่า พิพิธภัณฑ์ในอารยประเทศที่ว่ากันว่าเป็นต้นทางของกิจการพิพิธภัณฑ์ และเป็นต้นแบบอุดมคติที่พิพิธภัณฑ์ในเมืองไทยไม่เคยไปถึง โฉนจึงคล้ายคลึงชวนให้นึกถึงพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและคุณลุงคุณป้าชาวพิพิธภัณฑ์ในบ้านเราขึ้นมาในบัดดล

เมืองฟอยอยู่ในมณฑลคอร์นวอลล์ (Cornwall) ทางตะวันตกเฉียงใต้ของอังกฤษ เป็นเมืองชายทะเลที่ร่ำลือกันว่ามียุคสมัยภาพสวยงาม ดั่งมีคำกล่าวว่า “ผู้มีดวงตา ย่อมมองเห็นความงามของฟอย” บ้างก็ว่า “ฟอยคือพรสำหรับชาวเรือ และคนเดินทาง รวมไปถึงผู้ที่คลั่งไคล้ไหลหลงในประวัติศาสตร์และโบราณคดี” ฟอยมีประวัติการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์สืบย้อนไปได้ถึงยุคเหล็ก เป็นท่าเรือตั้งแต่ก่อนหน้าที่ชาวโรมันจะมาถึง เคยถูกโจมตีหลายครั้งหลายหนโดยกองทัพสเปน และฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 14 และ 15 ตามลำดับ เป็นเมืองท่าที่กัปตันคุกเคยมาสำรวจก่อนหน้าที่จะเป็นกัปตัน เป็นเมืองที่กษัตริย์ชาร์ลส์ที่ 1 ถูกยิง และพระราชินีวิคตอเรียเคยเสด็จมาเยือนพร้อมกับ

เจ้าชายอัลเบิร์ต ฟอยเป็นแรงบันดาลใจให้แก่กวีเขียนที่มีชื่อเสียงหลายคน เคยมีฐานะเป็นเมืองที่มีอำนาจปกครองตนเองก่อนหน้าจะถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอังกฤษ เป็นเมืองท่าส่งออกวัตถุดิบสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมอย่างดีบุกและดินขาวที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นเมืองตากอากาศที่นักท่องเที่ยวไม่ยากพลาด และอื่นๆ อีกมากมาย

หลักฐานยืนยันตัวตนของฟอยในยุคสมัยต่างๆ ปรากฏให้เห็นในพิพิธภัณฑ์ผ่านภาพถ่าย ภาพเขียนสีน้ำมัน เอกสารเก่า และวัตถุสิ่งของ โดยเฉพาะที่แสดงถึงประวัติศาสตร์สังคมและการเมืองในช่วงกว่าหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา เป็นต้นว่า เครื่องแต่งกายของนายกรัฐมนตรี ซึ่งในอดีตมีฐานะเท่ากับเจ้าเมือง เครื่องยศและของใช้ของเจ้าเมืองโบราณวัตถุที่ขุดพบในท้องถิ่น แบบจำลองเรือที่ต่อในเมืองฟอย วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเดินเรือและการต่อเรือ ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนในอดีต ภาพชีวิต

ชาวประมง

การทำเหมืองแร่ดีบุกและดินขาว ใบเสร็จรับเงินจากการค้าและบริการ ถ้วยรางวัลและเหรียญตรา สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่ 2 ฯลฯ

ฟอยิวเวียมจัดตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1967 หลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่น อาคารพิพิธภัณฑ์คือส่วนที่เก่าที่สุดของเมือง ห้องนี้เคยเป็นที่ประชุมกรรมการเมืองเมื่อครั้งยังมีอำนาจปกครองตนเอง ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์อยู่ในความดูแลของคณะกรรมการชุมชนเมืองฟอยิวเวียมดำเนินงานโดยอาสาสมัครในท้องถิ่น มีกองทุนพิพิธภัณฑ์ของตนเอง (Fowey Museum Trust) และได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากกองทุน The National Trust องค์กรสาธารณประโยชน์

ที่เป็นอิสระจากรัฐ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1895 เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกธรรมชาติและวัฒนธรรมในสหราชอาณาจักร ปัจจุบันมีอีกหนึ่งกองทุนที่เป็นแหล่งทุนรายใหญ่และสนับสนุนให้เกิดความเคลื่อนไหวและสร้างสรรค์งานพิพิธภัณฑ์และมรดกวัฒนธรรมในสหราชอาณาจักรอย่างมากคือ The Heritage Lottery Fund กองทุนนี้รายได้บางส่วนมาจากการขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ก่อตั้งโดยรัฐสภาในปี ค.ศ.1993

ท้ายที่สุด เมื่อกลับถึงบ้าน คำถามที่ลืมไปแล้วก็กลับมาอีกครั้ง ทำไมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่อยู่ห่างไกลกันครึ่งค่อนโลก จึงชวนให้รู้สึกถึงบางสิ่งที่มีร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน อะไรคือสำนึกถึงฯ หรือความหมายร่วมกันของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ท่ามกลางความแตกต่างหลากหลายของภูมิภาค หน้าตาของวัตถุสิ่งของ เรื่องราวและคุณค่าความหมายที่ผู้คนแต่ละถิ่นที่มีต่อสิ่งของที่ตั้งวางอยู่ในพิพิธภัณฑ์ ... เสียงของความเงียบแว่วเป็นท่วงทำนองคล้ายมีใจความตอนหนึ่งว่า ถิ่นนี้ เรารัก เราอยู่ ใครไม่รู้ ไม่ซึ้งถึงความหมาย ...

กาตกงต้า

กิตติศักดิ์ เสงฆ์ภูกุล / 2552 / 200 บาท

ISBN 978-974-94778-7-8

เล่าเรื่องย่านเก่าเมืองลำปางที่ชื่อ “กาตกงต้า” ตลาดจีนริมแม่น้ำวังที่รุ่งโรจน์เมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมา นอกจากผู้อ่านจะได้สัมผัสความงดงามทางสถาปัตยกรรมของย่านอาคารเก่าแล้ว ผู้เขียนยังเผยให้เห็นเรื่องราวชีวิตมากมายของผู้คนที่เก็บจำเอาไว้อยู่ข้างในบ้านแต่ละหลัง เป็นงานเขียนประวัติศาสตร์ชุมชนที่มีชีวิตชีวาที่สุด เล่มหนึ่ง

สุรินทร์สโมสร

อัษฎางค์ ชมดี (บรรณาธิการ) / ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม 2553)

จัดทำโดยกลุ่มสุรินทร์สโมสร กลุ่มคนเล็กๆ ในจังหวัดสุรินทร์ ที่รักจะเรียนรู้ประวัติศาสตร์และรากเหง้าของตนเอง วารสารสุรินทร์สโมสรเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและวิถีวัฒนธรรมพื้นบ้าน ที่เขียนและบอกเล่าโดยคนใน หน้าปกเล่มล่าสุดว่าด้วยเรื่องชิน ชีฆามต นักร้องเสียงทองคนดังของกัมพูชาในยุคก่อนเขมรแดงเรืองอำนาจ คำสมาชิกร่วมจัดส่ง 300 บาท/ปี โอนเงินผ่านบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาสุรินทร์ ชื่อบัญชี คณะบุคคล สำนักหนังสือสุรินทร์สโมสร บัญชีออมทรัพย์เลขที่ 310-0-45299-2 โทร. 044-518786, 085-8602056 หรือเว็บไซต์ <http://www.oknation.net/blog/surin-samosorn/>

ร้อยเรื่องเมืองสุรินทร์ (มัลลย์ 2)

อักษางค์ ขมดี (บรรณาธิการ) / สำนักสุรินทร์
สโมสร/ 2552 / 200 บาท

รวบรวมข้อเขียนจากคนเมืองสุรินทร์ ที่ช่วยกัน
ร้อยเรียงเรื่องราวอันหลากหลายของความเป็น
ท้องถิ่นเมืองสุรินทร์ออกมาให้ทั้งคนสุรินทร์และ
ผู้ที่สนใจ มีทั้งประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิถีชีวิต
ชาวบ้าน ผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์ ประเพณีพื้นบ้าน
วัฒนธรรมพื้นเมือง โบราณคดี ฯลฯ พร้อมภาพ
ประกอบที่เป็นภาพเก่าหาดูยาก

คุณแม่เฮียง วรเศรษฐ์สิน

ปรีชา วรเศรษฐ์สิน และคณะ / 2553

หนังสืออนุสรณ์งานศพที่เล่าเรื่องประวัติศาสตร์
ท้องถิ่น เรียบเรียงขึ้นจากคำบอกเล่าและบท
บันทึกของคุณยายเฮียง วรเศรษฐ์สิน ว่าด้วย
เรื่องวิถีชีวิตชุมชนชาวจีนในเมืองสุรินทร์ เขียน
โดยทายาทคุณยายเฮียงและกลุ่มสุรินทร์สโมสร
หนังสือเล่มนี้ไม่ขาย หากสนใจ ติดต่อที่กลุ่ม
สุรินทร์สโมสร

"ถ้าอยากให้มีการสืบทอด
เราต้องสอนให้เด็กได้เรียนรู้
ถ้าไม่เพาะกล้าไม่วันนี้
ต่อไปเราจะมีป่าที่ไหน"

นครินทร์ ชาทอง
ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงหนังตะลุง
14 กรกฎาคม 2553

ที่มาจาก <http://www.isnhotnews.com>

สารบัญ

2	จากใจบรรณาธิการ	28	ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
3	ข่าวพิพิธภัณฑฯ		กับงานเทศกาล
7	เรื่องเล่าริมสนาม	33	แนะนำพิพิธภัณฑฯ
12	แผนที่เดินทาง	36	พิพิธภัณฑฯในต่างแดน
16	108-1009	40	วัตถุในพิพิธภัณฑฯ
22	ประสบการณ์พิพิธภัณฑฯ	42	เรื่องเล่าทายเล่น
25	เทศกาลมาแล้ว	45	แนะนำหนังสือ
		47	ความคิดเห็น

จุดสร้างเพื่อชุมชนท้องถิ่นด้วย จุดทำโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ

บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำกัด (มหาชน)

ที่ปรึกษา

ดร.ปิตุศา เจริญเผ่า กองมรดกฯ ผู้เชี่ยวชาญ

บรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

อัญญา คำเมือง ผู้ช่วยบรรณาธิการ ปณิศา ละวาลี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบพิพิธภัณฑฯ

ประสานวิ ปริปัญญะ นิศา เขียวกลิ่น

ประสานงาน

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

โครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑฯท้องถิ่น
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
เลขที่ 20 ถนนบรมราชชนนี เขตตลิ่งชัน
กรุงเทพฯ 10170

กรุณาส่ง